

ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK

IDENBURGLAAN

TE RIJSWIJK

GEMEENTE RIJSWIJK

Archeologie

archeologisch vooronderzoek

Idenburglaan te Rijswijk

Opdrachtgever	Vidomes Postbus 390 2600 AJ Delft
Rapportnummer	4116.003
Versienummer¹	1
Datum	17 juli 2018
Vestiging	Rotterdam
Opsteller	Drs. A.J. Wullink M.m.v. M. van Diepen, BSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ir. F.F.J.M. Top
Paraaf	

© Econsultancy bv, Rotterdam

Foto's en tekeningen: Econsultancy bv, tenzij anders vermeld.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Econsultancy aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

ISSN: 2210-8777 (Analoog rapport)

ISSN: 2210-8785 (Digitaal rapport E-depot)

¹ Versie 1 betreft een rapport waarvan geen beoordeling van de bevoegde overheid is ontvangen, bij versie 2 is het rapport wel beoordeeld door de bevoegde overheid.

Administratieve gegevens plangebied		
Projectcode	4116.003	
Toponiem	Idenburglaan	
Opdrachtgever	Vidomes	
Gemeente	Rijswijk	
Plaats	Rijswijk	
Provincie	Zuid-Holland	
Kadastrale gegevens	Rijswijk, Sectie D, percelen 5889 – 5894	
Omvang plangebied	0,9 ha	
Kaartblad	30G (1:25.000)	
Coördinaten centrum plangebied	X: 82.435/Y: 451.300	
Bevoegde overheid	Gemeente Rijswijk Drs. H. Koot, gemeentearcheoloog Postbus 5305 2280 HH Rijswijk	T: 070-3261973 E: hkoot@rijswijk.nl
Onderzoeksmeldingsnummer ARCHIS3)	4621717100	
Archeoregio NOaA	Hollands veen- en kleigebied	
Beheer en plaats documentatie	Econsultancy, Rotterdam/ Provinciaal Archeologisch Depot Zuid-Holland	
Uitvoerders	Econsultancy, drs. A.J. Wullink en M. van Diepen, BSc	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is onder meer gecertificeerd voor protocollen 4003 en 4004 van de BRL SIKB 4000. Verder is Econsultancy lid van de Nederlandse Vereniging van Archeologische Opgravingsbedrijven (NVAO). De leden van de NVAO bieden kwalitatief hoogstaand archeologisch onderzoek. Het lidmaatschap is een waarborg voor kwaliteit en betrouwbaarheid. Tevens is Econsultancy aangesloten bij de Vereniging van Ondernemers in Archeologie (VOiA). De VOiA behartigt de belangen van meer dan 100 bedrijven in alle takken van de archeologie.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving. Een booronderzoek wordt in het algemeen uitgevoerd door het steekproefsgewijs onderzoeken van de bodem, waardoor het, op basis van de resultaten van een booronderzoek, onmogelijk is garanties af te geven ten aanzien van de aan- of afwezigheid van archeologische waarden. In dit kader dient ook opgemerkt te worden dat geraadpleegde bronnen niet altijd zonder fouten en volledig zijn. Daar Econsultancy voor het verkrijgen van historische informatie afhankelijk is van deze bronnen, kan Econsultancy niet instaan voor de juistheid en volledigheid van deze informatie.

SAMENVATTING

Econsultancy heeft in opdracht van Vidomes een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor een plangebied gelegen aan de Idenburglaan in Rijswijk, gemeente Rijswijk. De initiatiefnemer heeft het voornemen om in het plangebied nieuwe woningen te realiseren. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, moet eerst een wijziging van het bestemmingsplan te worden doorgevoerd. Hierbij moet ook inzichtelijk te worden gemaakt welke archeologische waarden binnen het plangebied kunnen worden verwacht. De noodzaak tot archeologisch onderzoek vloeit voort uit het Verdrag van Malta (1992) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro, 2006).

Het archeologisch vooronderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie, waarbij woningen worden gerealiseerd. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, moet eerst een wijziging van het bestemmingsplan te worden doorgevoerd. Hierbij moet ook inzichtelijk te worden gemaakt welke archeologische waarden binnen het plangebied kunnen worden verwacht. De noodzaak tot archeologisch onderzoek vloeit voort uit het Verdrag van Malta (1992) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro, 2006).

Doel van het bureauonderzoek is een antwoord te vinden op de vraag wat de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied is. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied een hoge archeologische verwachting heeft voor archeologische resten uit het neolithicum, indien er in de ondergrond duintjes van de Laag van Ypenburg aanwezig zijn. Verder heeft het plangebied een middelhoge verwachting voor archeologische resten uit de Romeinse tijd, de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd tot en met de 17^e eeuw. Deze resten worden verwacht in dekafzettingen van de Gantel Laag, die in de IJzertijd zijn afgezet. Deze afzettingen bevinden zich onder een recent ophoogpakket, dat bestaat uit puin en ophoogzand en dat ten minste 1 m dik is. Archeologische waarden, met name in de top van de Gantel-afzettingen, worden bedreigd door graafwerkzaamheden die dieper gaan dan het opgebrachte pakket.

In het plangebied worden archeologische waarden verwacht die worden bedreigd door graafwerkzaamheden die dieper reiken dan het recent opgebrachte ophoogpakket. Econsultancy adviseert om, bij de op handen zijnde bestemmingsplanwijziging een dubbelbestemming 'waarde – archeologie' op het plangebied te leggen, waarbij de planregels van het vigerend bestemmingsplan kunnen worden gebruikt (groter dan 100 m² en dieper dan 50 cm).

Wanneer in de toekomst vergunningplichtige graafwerkzaamheden worden uitgevoerd, is eerst verder archeologisch onderzoek nodig om vast te stellen of er archeologische waarden worden bedreigd. Dit onderzoek kan in eerste instantie het best worden uitgevoerd als een inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, door middel van boringen. Dit onderzoek heeft tot doel om de bodemopbouw en de mate van intactheid van het bodemprofiel vast te stellen. Meer specifiek dient dit onderzoek zich te richten op de vraag of er in de ondergrond duinen van de Ypenburg Laag aanwezig zijn en of de top van de Gantel-afzettingen in het plangebied nog intact zijn.

Bovenstaand advies is van Econsultancy. De resultaten van onderhavig onderzoek dienen te worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Rijswijk). De bevoegde overheid neemt vervolgens een besluit.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	BUREAUONDERZOEK	1
2.1	Doelstelling en onderzoeksvragen	1
2.2	Methoden	1
2.3	Afbakening en huidige situatie van het plangebied	2
2.4	Toekomstige situatie	3
2.5	Aardwetenschappelijke gegevens	3
2.6	Beschrijving van het historische gebruik	5
2.7	Archeologische waarden	6
2.8	Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	7
3	CONCLUSIE EN ADVIES	8
	LITERATUUR	9
	BRONNEN	10

LIJST VAN TABELLEN

- Tabel I. Aardwetenschappelijke gegevens plangebied
Tabel II. Gespecificeerde archeologische verwachting

LIJST VAN AFBEELDINGEN

- Figuur 1. Ligging van het plangebied binnen Nederland
Figuur 2. Het plangebied op de kadastrale kaart
Figuur 3. Het plangebied op een luchtfoto
Figuur 4. Toekomstige situatie in het plangebied
Figuur 5. Paleogeografische ontwikkeling in het plangebied
Figuur 6. Diepte pleistocene afzettingen en holocene insnijdingen
Figuur 7. Geologische kaart van Den Haag en Rijswijk
Figuur 8. Het plangebied op de geomorfologische kaart
Figuur 9. Maaiveldhoogte in het plangebied
Figuur 10. Het plangebied op de bodemkaart
Figuur 11. Het plangebied op historisch kaartmateriaal
Figuur 12. Het plangebied op archeologische verwachtingskaart Neolithicum - IJzertijd
Figuur 13. Het plangebied op archeologische verwachtingskaart Romeijnse Tijd – Nieuwe Tijd
Figuur 14. Archeologische waarden en onderzoeken

BIJLAGEN

- Bijlage 1 Overzicht geologische en archeologische tijdvakken
Bijlage 2 AMK-terreinen
Bijlage 3 Onderzoeksmeldingen
Bijlage 4 Vondstmeldingen

1 INLEIDING

Econsultancy heeft in opdracht van Vidomes een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor het plangebied gelegen aan de Idenburglaan te Rijswijk in de gemeente Rijswijk. Het archeologisch vooronderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie, waarbij woningen worden gerealiseerd. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, moet eerst een wijziging van het bestemmingsplan te worden doorgevoerd. Hierbij moet ook inzichtelijk te worden gemaakt welke archeologische waarden binnen het plangebied kunnen worden verwacht. De noodzaak tot archeologisch onderzoek vloeit voort uit het Verdrag van Malta (1992) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro, 2006).

Het archeologisch onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek (hoofdstuk 2). Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt een advies gegeven of vervolgstappen noodzakelijk zijn (hoofdstuk 3). Het onderzoek is uitgevoerd in juli 2018 door drs. A.J. Wullink (senior KNA-archeoloog). Het rapport is gecontroleerd door ir. F.F.J.M. Top.

2 BUREAUONDERZOEK

2.1 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van het bureauonderzoek is om een antwoord te vinden op de vraag wat de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied is. Om deze vraag te beantwoorden wordt een inventarisatie gemaakt van bekende aardwetenschappelijke, archeologische en (cultuur)historische gegevens. Aan de hand deze inventarisatie wordt het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel opgesteld.

2.2 Methoden

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen en normen zoals aangegeven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.0, 07-06-2016), die is vastgesteld door het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Archeologie en is ondergebracht bij het SIKB te Gouda.

Voor de uitvoering van het bureauonderzoek gelden de specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05. De resultaten van dit onderzoek worden in dit rapport weergegeven conform specificatie LS06.²

Binnen dit onderzoek zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- afbakening van het plangebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik (LS01);
- beschrijving van de huidige en toekomstige situatie (LS02);
- beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03);
- beschrijving van bekende archeologische en historische waarden en aardwetenschappelijke gegevens (LS04);
- opstellen van een gespecificeerde verwachting (LS05).

² Beschikbaar via www.sikb.nl.

Bij het uitvoeren van deze werkzaamheden zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- het Archeologische Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK);
- geologische kaarten, geomorfologische kaarten en bodemkaarten;
- het DINOloket;
- relevante (wetenschappelijke) literatuur en historisch kaartmateriaal;
- bouwhistorische gegevens;
- de recente topografische kaart (schaal 1:25.000);
- recente luchtfoto's;
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- de archeologische verwachtingskaarten van de gemeente Rijswijk;

2.3 Afbakening en huidige situatie van het plangebied

Afbakening

Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen het onderzoeksgebied en het plangebied. Het plangebied is het gebied waarbinnen feitelijk de bodemversturende ingreep gaat plaatsvinden. Het onderzoeksgebied is het gebied waarover informatie is verzameld om een goed beeld te krijgen van de archeologische waarden binnen het plangebied. Dit gebied is groter dan het plangebied. In het huidige onderzoek betreft het onderzoeksgebied het gebied binnen een straal van circa 500 meter rondom het plangebied.³

De onderzoekslocatie ligt aan de Idenburglaan, in Rijswijk in de gemeente Rijswijk (zie figuur 1 en figuur 2). Het gebied is kadastraal bekend als Rijswijk, Sectie D, percelen 5889 - 5894 en D8220 (deels) en heeft een oppervlakte van circa 0,9 ha. Volgens de topografische kaart van Nederland (1:25.000), blad 30G (1:25.000), zijn de centrumcoördinaten van het plangebied X: 82.435/Y: 451.300.

Huidige situatie

Binnen het plangebied liggen zes woonblokken die elk aan weerszijde een voor en achtertuin hebben. De blokken worden gescheiden door paden en groenstroken. De paden en wegen zijn verhard met klinkers en tegels. Ook omvat het plangebied het aan het plangebied grenzende deel van de Idenburglaan (figuur 3).

Vigerend beleid

Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan 'Te Werve'. Het plan gebied heeft volgens het bestemmingsplan een dubbelbestemming 'waarde – archeologie 2'. Voor deze beleidscategorie geldt een onderzoeksplicht bij ingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 50 cm.

Huidig bodemonderzoek

Voorafgaand aan het archeologisch onderzoek is er door Econsultancy ook een milieukundig onderzoek uitgevoerd. Uit dit onderzoek is gebleken dat de bovengrond in het plangebied licht verontreinigd is met PCB, zware metalen en minerale olie. Het grondwater is licht verontreinigd met molybdeen. De resultaten van het onderzoek geven geen directe aanleiding tot vervolgonderzoek, wel wordt gesteld dat de bovengrond niet zonder meer uit het plangebied mag worden afgevoerd.

³ Binnen deze straal wordt geacht dat er voldoende informatie beschikbaar is om een gefundeerde uitspraak te doen over de archeologische verwachting van het plangebied.

2.4 Toekomstige situatie

De bestaande bebouwing in het plangebied zal worden gesloopt en hiervoor in de plaats worden nieuwe woningen ontwikkeld. Ook wordt de buitenruimte opnieuw ingericht. Een overzicht van de toekomstige situatie is weergegeven in figuur 4.

2.5 Aardwetenschappelijke gegevens

De volgende aardwetenschappelijke gegevens zijn bekend van het plangebied:

Tabel 1. *Aardwetenschappelijke gegevens plangebied*

Type gegevens	Gegevensomschrijving
Geologie	Laagpakket van Wormer (Formatie van Naaldwijk) met daarop Hollandveen (Formatie van Nieuwkoop) met inschakeling van het Laagpakket van Walcheren (Formatie van Naaldwijk)
Geomorfologie	Bebouwd
Bodem	Bebouwd
Grondwatertrap	Onbekend

Landschappelijke ontwikkeling

Het plangebied ligt in het Hollands veen- en kleigebied. De landschappelijke ontwikkeling van dit gebied hangt nauw samen met de holocene zeespiegelstijging en zal worden geschetst aan de hand van de paleogeografische kaarten⁴ in figuur 5.

Aan het begin van het Holoceen (10.000 jaar geleden) staat de zeespiegel zo'n 100 m lager dan tegenwoordig. Het plangebied ligt aan de rand van het pleistocene oerstroomdal van de Rijn en de Maas (figuur 5A). De top van het pleistocene maaiveld ligt hier tussen -16 en -18 m NAP (figuur 6). In het eerste deel van het Holoceen stijgt de zeespiegel snel en ontstaat in het westen van Nederland een getijdegebied, dat aan de zeezijde wordt begrensd door een open systeem van strandwallen en aan de landzijde door een kustmoeras waarin veengroei plaats vindt. De strandwallen en strandafzettingen vormen het Laagpakket van Zandvoort binnen de Formatie van Naaldwijk. De getijdeafzettingen vormen het Wormer Laagpakket binnen de Formatie van Naaldwijk en het veen in het kustmoeras vormt de Basisveen Laag binnen de Formatie van Nieuwkoop.⁵

Met het stijgen van de zeespiegel schuiven, de strandwallen, het getijdegebied en het kustmoeras steeds verder naar het oosten. Rond 5500 v. Chr. (figuur 5B) ligt het plangebied midden in het waddengebied. Rond 4000 v. Chr. neemt de zeespiegelstijging af. De kustlijn stabiliseert zich en de strandwallen sluiten zich aaneen. Het gebied achter de strandwallen slibt op en er ontstaan kwelders. Rond 3850 v. Chr. (figuur 5C) heeft de kust zich gestabiliseerd en ter hoogte van het historische centrum van Rijswijk, Voorburg en Leidschendam ligt een aaneengesloten strandwal. Ten zuidwesten van Rijswijk is nog een opening aanwezig in de strandwal, met daarachter een klein waddengebied. Het plangebied ligt in dit waddengebied en aan de zuidwestzijde van het plangebied loopt een kleine getijdengeul. Lokaal ontstaan in dit gebied achter de strandwal duintjes die de Laag van Ypenburg vormen binnen het Laagpakket van Zandvoort. Op de Strandwallen ontstaan ook lage duinen, die de Laag van Rijswijk vormen binnen het Laagpakket van Zandvoort.⁶

⁴ Vos & De Vries, 2015

⁵ Mulder e.a., 2003

⁶ Kerkhof, 2009

Doordat de strandwallen zich aaneensloten, ontstond hierachter een lagune, die verzoette en waarin veenvorming kon optreden. Rond 2750 v. Chr. en 1500 v. Chr. ligt het plangebied in dit veengebied (figuur 5 D,E). Het veen vormt het Hollandveen Laagpakket binnen de Formatie van Nieuwkoop. Na 1000 v. Chr. ontstaat er vanuit de Maasmonding een getijdengeul, de Gantel, die diep in het veengebied doordringt. Door de geul wordt het veen geërodeerd en hierbuiten wordt op het veen een kleidek afgezet. Deze afzettingen vormen de Gantel Laag binnen het Laagpakket van Walcheren en de Formatie van Naaldwijk. Het plangebied ligt rond 500 v. Chr. op een wadplaat ten noorden van de Gantel (figuur 5F). Vanaf de Late IJzertijd verzandde de Gantel en de opgeslibde geulen en kreekruigen kwamen als getijinversieruggen hoog in het landschap te liggen. Op deze ruggen vindt in de Late IJzertijd en de Romeinse tijd bewoning plaats. Rond 100 n. Chr. ligt het plangebied op een kreekinversierug van de Gantel (figuur 5G). Aan het eind van de Romeinse tijd wordt de Gantel door een haakwal bij Monster van zee afgesloten. Door het verval van het Romeinse rijk raakt het gebied ook ontvolkt, waardoor de voormalige cultuurland verwilderd en er opnieuw veengroei plaats vindt. Dit veen wordt lokaal wel post-romeins veengenoemd en wordt tot het Hollandveen Laagpakket gerekend. Rond 800 n. Chr. ligt het plangebied in dit veengebied (figuur 5H). Vanaf 1000 n. Chr. wordt het veengebied ontgonnen. Hierdoor verdwijnt het postromeinse veen en komen de oudere Gantel-afzettingen weer aan het maaiveld te liggen.

Geologie

Volgens de geologische kaart van Den Haag en Rijswijk (figuur 6) ligt het plangebied in een gebied waar Walcheren-afzettingen (Gantel Laag) op Hollandveen op Wormer-afzettingen voorkomen. De Wormer-afzettingen zijn over het algemeen kleiig aan de top (kwelder- en lagunaire afzettingen) en zandiger aan de basis (wadafzettingen). De zandige afzettingen beginnen in het grootste deel van het plangebied beneden -5 m NAP. Alleen in het noorden, langs de Zuiderweg, beginnen ze boven -5 m NAP. Het plangebied ligt op de rand van een ondiepe Gantel-geul, die zich in het Hollandveen heeft ingesneden.

Geomorfologie en maaiveldhoogte

Op de geomorfologische kaart van Nederland () is het plangebied als bebouwd weergegeven. Gezien de verwachte geologische opbouw, is de oorspronkelijke landvorm waarschijnlijk een vlakte van getijdeafzettingen (code 2M35) of een getij-inversierug (code 3K33) geweest.

Volgens het Actueel hoogtebestand van Nederland (AHN3; figuur 9) ligt het maaiveld in het plangebied tussen 0,2 en 0,4 m NAP. De onbebouwde gebieden ten noordwesten en zuidoosten van het plangebied liggen rond 0 m NAP. Hieruit kan dus worden afgeleid dat het maaiveld in het plangebied is opgehoogd.

Bodem en grondwatertrap

Het plangebied wordt ook op de bodemkaart (figuur 10) als bebouwd weergegeven. In de gebieden waar de Walcheren-afzettingen aan het maaiveld voorkomen, zijn over het algemeen woud-/leekeerdgronden en poldervaaggronden gevormd.

Leek-/woudeerdgronden (code pMn) zijn bodems in kleigronden, die zich kenmerken door een dunne (tot 30 cm) of matig dikke (30 - 50 cm) humeuze A-horizont. Door periodieke hoge grondwaterstanden komen binnen 50 cm –mv roestvlekken voor. Leek-/woudeerdgronden onderscheiden zich van poldervaaggronden (code Mn) door een humeuzere bovengrond, die als eerdlaag kan worden geclassificeerd. Deze eerdlaag is ontstaan doordat na de ontginning van het gebied een restant van het Hollandveen door de top van de klei is verploegd.

Doordat het plangebied zich binnen de bebouwde kom van Rijswijk bevindt, is de grondwatertrap niet gekarteerd.

2.6 Beschrijving van het historische gebruik

Bewoningsgeschiedenis en historische ontwikkeling

Het gebied rondom Rijswijk wordt al sinds het Neolithicum bewoond. In het Midden-Neolithicum vindt bewoning plaats op de duintjes van de Laag van Ypenburg. Vanaf het Laat-Neolithicum en de Vroege Bronstijd worden de strandwallen en de duinen van de Laag van Rijswijk bij Den Haag en Rijswijk bewoond. In de Late IJzertijd en Romeinse tijd worden de verzande geulen en oevers van het Gantel-systeem bewoond. Ook op de aanpalende veengebieden, die door de geulen zijn ontwaterd, vindt in deze periode bewoning plaats. Verder heeft zo'n 250 m ten zuiden van het plangebied, ter plaatse van de Sir Winston Churchilllaan het kanaal van Corbulo gelegen, dat de monding van de Maas met de Rijn verbond. Dit kanaal is gegraven in het 50 n. Chr. Aan het eind van 3^e eeuw, als de Gantel is dichtgeslibd en door de neergang van het Romeinse Rijk, raakt het gebied ontvolkt. Alleen op de strandwallen vindt nog bewoning plaats. Er vindt een nieuwe fase van veenvorming plaats, die duurt tot de 10^e/11^e eeuw.

Rond het jaar 1000 wordt dit veengebied ontgonnen. Het gebied waarbinnen het plangebied ligt, wordt ontgonnen vanaf de strandwal van Rijswijk. Door de ontginning van het veengebied daalt het maaiveld en verdwijnt het veen, waardoor de Gantel-afzettingen weer aan het maaiveld komen te liggen. Op de strandwal ontstaan de kernen Rijswijk, Voorburg en Leidschendam en daarnaast een groot aantal landgoederen. Het plangebied pal ligt ten zuiden van het voormalige landgoed Huis ter Nieuburch. Dit landgoed met bijbehorend paleis is in de eerste helft van de 17^e eeuw gerealiseerd, op de locatie van een middeleeuwse hofstede. Ten noordwesten van het plangebied ligt het landgoed Te Werve, dat terug gaat tot de 13^e eeuw.

Via het historisch kaartmateriaal (zie figuur 11) valt het beeld van het plangebied verder te schetsen. Op een van de oudere kaarten van het gebied, de Kruikius-kaart uit 1712 van het Hoogheemraadschap Delfland (figuur 11A), is te zien dat het plangebied in een stuk polder aan de zuidkant van landgoed Nieuburch, ten zuidoosten van het landgoed Te Werve en ten noorden van de 'Vliet Wegh of Kley Wegh', de Later Churchilllaan, ligt. Het plangebied zelf is niet bebouwd en wordt gebruikt als weiland. Vanaf de jaren 1930 vindt er glastuinbouw in het plangebied plaats. In de jaren '60 van de vorige eeuw wordt een woonwijk in het plangebied gerealiseerd. Een deel van het voormalige landgoed Nieuburch en het landgoed Te Werve worden ook bebouwd.

Rijks- en gemeentemonumenten binnen attentiegebied

Binnen het plangebied of in een straal van 50 m daar omheen liggen geen rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten of MIP-objecten.

Tweede Wereldoorlog

Om vast te stellen of mogelijke archeologische waarden uit de Tweede Wereldoorlog in het plangebied aanwezig zijn, is een aantal publicaties geraadpleegd.⁷ Het raadplegen van deze bronnen geeft geen redenen om aan te nemen dat er archeologische waarden uit de Tweede Wereldoorlog in het plangebied te verwachten zijn.

⁷ Amersfoort & Kamphuis, 1990/De Jong, 1969 – 1994/ikme.nl/VEO Bommenkaart/Ruimingskaart/Klep & Schoenmaker, 1995/Zwanenburg, 1990.

2.7 Archeologische waarden

Archeologische verwachtingskaart gemeente Rijswijk

De archeologische verwachtingskaart van de gemeente Rijswijk bestaat uit twee delen. De eerste kaart (figuur 12) geeft de verwachting voor de periode Neolithicum – IJzertijd. Volgens deze kaart heeft het plangebied een middelhoge verwachting voor het Neolithicum en een lage verwachting voor de Brons- en IJzertijd. De tweede kaart (figuur 13) geeft de verwachting voor de periode Romeinse tijd – Nieuwe tijd. Volgens deze kaart heeft het plangebied een lage verwachting voor de Romeinse tijd en een lage verwachting voor de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

AMK-terreinen binnen het onderzoeksgebied

Het plangebied ligt niet in een AMK-terrein. Het landgoed Te Werve, ten noordwesten van het plangebied is een monument van hoge archeologische waarde (AMK-nr. 7041). Binnen dit terrein, dat op de strandwal van Rijswijk ligt, zijn bewoningssporen uit de Romeinse tijd aangetroffen en zijn ook resten aanwezig van het huis Te Werve.

In het verleden uitgevoerde archeologische onderzoeken binnen het onderzoeksgebied

Binnen het onderzoeksgebied zijn in de afgelopen jaren door verschillende archeologische bedrijven en instellingen in totaal 78 archeologische onderzoeken uitgevoerd. Het gaat daarbij om bureauonderzoeken, booronderzoeken (verkennend/karterend), proefsleufonderzoeken, archeologische begeleidingen van graafwerkzaamheden en opgravingen (zie bijlage 3 en Figuur 14). Een aantal van deze onderzoeken zal hieronder worden uitgelicht.

Pal ten westen van het plangebied is in 2011 een bureau- en boor onderzoek uitgevoerd door RAAP. Tijdens dit onderzoek is een intacte cultuurlaag gevonden uit de Romeinse Tijd, in de Gantellaag (zaakidentificatie 2329888100). Deze uitkomst gaf reden voor een vervolgonderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoeken (zaakidentificatie 2349498100). Hierbij werd een tuinbed gevonden uit de Nieuwe Tijd (vondstmelding 2349498100). Het onderzoek heeft verder geen aanleiding gegeven tot vervolgonderzoek, mede doordat de bodem door tuinbouwactiviteiten geroerd bleek te zijn.

De Sir Winston Churchillaan, ten zuidwesten van en parallel aan de Idenburglaan ligt, is veelvuldig onderzocht (zaakidentificaties: 2125831100, 2150714100, 2329888100, 2349498100, 2151508100, 2159252100, 2435016100 en 4002625100). Hier heeft het romeinse kanaal van Corbulo gelegen, met daarlangs, aan de noordkant een romeinse weg. Het kanaal is onder andere aangetroffen bij een booronderzoek door de gemeente Rijswijk (zaakid. 2435016100). Verder zijn er langs het tracé van de romeinse weg resten van een mijlpaal gevonden (vondstmelding 3286173100).

Vondstmeldingen binnen het onderzoeksgebied⁸

In ARCHIS staan alle bekende archeologische vondstmeldingen geregistreerd. Binnen het onderzoeksgebied staan 9 vondstmeldingen geregistreerd (zie bijlage 4 en figuur 14).

Losstaand van de vondsten die zijn gedaan bij onderzoeken in de omgeving, zijn er nog enkele losse vondstmeldingen bekend in het onderzoeksgebied.

In het noorden, in het Rijswijkse Bos is aardwerk uit de Romeinse tijd gevonden, het betreft hier een tuitpot en losse scherven (zaakid. 2788875100). In het noordoosten is een Romeinse rioolbuis gevonden samen met aardwerk (zaakid. 3105364100). In het zuidoosten is ook aardwerk uit de Romeinse tijd gevonden samen met een tubulus of verwarmingsbuis.

⁸ Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort

2.8 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Op grond van het bureauonderzoek is de volgende gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld (zie Tabel II).

Binnen het plangebied worden in de ondergrond getijdeafzettingen van het Laagpakket van Wormer (Formatie van Naaldwijk) verwacht, die in het Mesolithicum en Neolithicum zijn afgezet. Ook kunnen duintjes (Ypenburg Laag, Laagpakket van Zandvoort, Formatie van Naaldwijk) voorkomen die in het Neolithicum zijn gevormd. Op deze mariene afzettingen is een pakket Hollandveen (Formatie van Nieuwkoop) aanwezig dat in de periode Neolithicum – IJzertijd is gevormd. Op het Hollandveen is een dek van getijdeafzettingen uit de IJzertijd aanwezig (Gantel Laag, Laagpakket van Walcheren). Mogelijk komen in het plangebied ook geul- en oeverafzettingen van een Gantel-kreek voor. In de Vroege Middeleeuwen is opnieuw veen gevormd, maar dit veen is na de ontginning van het gebied in de Late Middeleeuwen verdwenen, waardoor de Gantel-afzettingen weer aan het maaiveld zijn komen te liggen. Voor zover bekend is het plangebied in de Nieuwe tijd altijd als weiland gebruikt. In de loop van de 20^e eeuw is het gebied gebruikt voor tuinbouw en vanaf de jaren 1960 is het plangebied bebouwd.

Tabel II. Gespecificeerde archeologische verwachting

Archeologische periode	Verwachting en complextype	Te verwachten resten	Relatieve diepte t.o.v. het maaiveld
Mesolithicum -Neolithicum	Laag	-	Wormerafzettingen
Neolithicum	Hoog; bewoningssporen, sporen van landgebruik	Akkerlagen, cultuurlagen, ophooglagen; sloten/greppels, afvalkuilen, paalkuilen, waterputten; vuur- en natuursteen, aardewerk, houtskool, (on)verbrand bot, verbrand leem	In de top van duintjes van de Ypenburg Laag
Bronstijd - IJzertijd	Laag	-	Hollandveen
Romeinse tijd	Laag- middelhoog; bewoningssporen, sporen van landgebruik	Akkerlagen, cultuurlagen, ophooglagen; sloten/greppels, afvalkuilen, paalkuilen, waterputten; aardewerk, houtskool, (on)verbrand bot, verbrand leem, baksteen, fosfaatvlekken	In de top van de Gantel Laag, onder een (relatief dun) recent ophoogpakket
Vroege Middeleeuwen	-	-	-
Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd	Middelhoog; bewoningssporen, sporen van landgebruik	Akkerlagen, cultuurlagen, ophooglagen; sloten/greppels, afvalkuilen, paalkuilen, waterputten; aardewerk, houtskool, (on)verbrand bot, verbrand leem, baksteen, fosfaatvlekken	In de top van de Gantel Laag, onder een recent ophoogpakket

In de getijdeafzettingen van het Wormer Laagpakket worden geen archeologische waarden verwacht. In de top van de duintjes van de Ypenburg Laag kunnen bewoningssporen uit Neolithicum voorkomen. Wanneer er in de ondergrond duintjes aanwezig zijn, is de archeologische verwachting voor resten uit het Neolithicum middelhoog. In het pakket Hollandveen worden geen archeologische waarden verwacht. De top van de Gantel Laag heeft een lage verwachting voor bewoningssporen en sporen van landgebruik uit de Romeinse tijd, de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Voor de Romeinse tijd geldt dat de verwachting voornamelijk is gebaseerd op het ontbreken van vondsten in dit gebied. Evenwel valt niet uit te sluiten dat resten uit deze periode wel aanwezig zijn. Het landschap is in de Romeinse tijd wel geschikt geweest voor bewoning en het gebied is ook intensief bewoond geweest in deze periode. Voorgesteld wordt om vooralsnog van een middelhoge verwachting aan te gaan. De verwachting voor de Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd blijft op basis van de historische ontwikkeling van het gebied laag.

Resten uit de Vroege Middeleeuwen worden niet verwacht, omdat het veen dat in deze periode is gevormd, is verdwenen.

Resten van nederzettingen en sporen van landgebruik uit het Neolithicum, de Romeinse tijd, de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd worden verwacht in de vorm van akkerlagen, ophogingslagen, culturlagen; greppels, afvalkuilen, paalkuilen, waterputten; aardewerk, houtskool, verbrand leem en(verbrand) bot. Resten uit het neolithicum kenmerken zich verder door het voorkomen van vuursteen. Uit de Romeinse tijd, de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd kunnen ook metaal en baksteen en ander bouwkeramiek worden verwacht. Op grond van het geraadpleegde historisch kaartmateriaal worden in het plangebied ook geen bewoningssporen van na de 17^e eeuw verwacht. Wel kunnen uit de afgelopen drie eeuwen verkavelingsstructuren aanwezig zijn in de vorm van gedempte sloten.

Bodemverstoring

In het plangebied heeft in de 20^e eeuw tuinbouw plaatsgevonden. Hierbij kan de bovengrond zijn gerod. Verder is de bodem ter plaatse van de woonblokken waarschijnlijk ook verstoord. Dit heeft met name invloed op de verwachting voor de Romeinse tijd, Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

3 CONCLUSIE EN ADVIES

Doel van het bureauonderzoek is een antwoord te vinden op de vraag wat de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied is. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied een middelhoge archeologische verwachting heeft voor archeologische resten uit het Neolithicum, indien er in de ondergrond duintjes van de Ypenburg Laag aanwezig zijn. Verder heeft het plangebied een lage tot middelhoge verwachting voor archeologische resten uit de Romeinse tijd en een lage verwachting voor de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. Resten uit deze periodes worden verwacht in dekafzettingen van de Gantel Laag, die in de IJzertijd zijn afgezet. Deze afzettingen bevinden zich onder een recent ophoogpakket. Archeologische waarden, met name in de top van de Gantel-afzettingen, worden bedreigd door graafwerkzaamheden die dieper gaan dan het opgebrachte pakket.

In het plangebied worden archeologische waarden verwacht die worden bedreigd door graafwerkzaamheden in het kader van de nieuwbouw. Econsultancy adviseert om, bij de op handen zijnde bestemmingsplanwijziging een dubbelbestemming 'waarde – archeologie' op het plangebied te leggen, waarbij de door de gemeente voor deze zone gehanteerde vrijstellingsgrenzen kunnen worden gehanteerd (groter dan 100 m² en dieper dan 50 cm).

Wanneer in de toekomst vergunningplichtige graafwerkzaamheden worden uitgevoerd, is eerst verder archeologisch onderzoek nodig om vast te stellen of er archeologische waarden worden bedreigd. Dit onderzoek kan in eerste instantie het best worden uitgevoerd als een inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, door middel van boringen. Dit onderzoek heeft tot doel om de bodemopbouw en de mate van intactheid van het bodemprofiel vast te stellen. Meer specifiek dient dit onderzoek zich te richten op de vraag of er in de ondergrond duinen van de Ypenburg Laag aanwezig zijn en of de top van de Gantel-afzettingen in het plangebied nog intact zijn.

Bovenstaand advies is van Econsultancy. De resultaten van onderhavig onderzoek dienen te worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Rijswijk). De bevoegde overheid neemt vervolgens een besluit.

LITERATUUR

- Amersfoort, H., & Kamphuis, P. (1990). *Mei 1940. De strijd op Nederlands grondgebied*. 's-Gravenhage.
- Barends, S., Baas, H., Harde, M. d., Renes, J., Stol, T., Triest, J. v., et al. (2005). *Het Nederlandse landschap. Een historisch geografische benadering*. Utrecht: Matrijs.
- Berkel, G. v., & Samplonius, K. (2006). *Nederlandse plaatsnamen, Herkomst en historie*. Utrecht.
- Bosch, J. (2005). *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht: NITG-TNO.
- Brouwer, F., & Werf, M. v. (2012). *Vergraven gronden: inventarisatie van 'diepe' grondbewerkingen, ophogingen en afgravingen*. Wageningen: Altera.
- Gemeente Rijswijk, Bureau Monumentenzorg en Archeologie. (sd). *Tussen Oud en Nieuw, Actualisering nota Cultureel Erfgoed gemeente Rijswijk*. Rijswijk: Gemeente Rijswijk.
- Jong, L. d. (1969 - 1994). *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*. 's-Gravenhage.
- Jongmans, A., Berg, M. v., Sonneveld, M., Peek, G. W., & Berg van Saparoea, R. v. (2013). *Landschappen van Nederland*. Wageningen.
- Koomen, A., & Maas, G. (2004). *Geomorfologische Kaart Nederland (GKN); Achtergronddocument bij het landsdekkende digitale bestand*. Wageningen: Alterra.
- Mulder, E. d., Geluk, M., Ritsema, I., Westerhof, W., & Wong, T. (2003). *De ondergrond van Nederland*. Houten.
- Provincie Zeeland. (2017). *Besluit van gedeputeerde staten van Zeeland houdende de Regeling aanvullende richtlijnen voor archeologisch onderzoek in de provincie Zeeland*. Provincie Zeeland.
- Vos, P., & Vries, S. d. (sd). *2e generatie paleogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0)*. Opgeroepen op 11 30, 2015, van www.archeologieinnederland.nl
- Vos, P., Rieffe, E., & Bulten, E. (2007). *Nieuwe geologische kaart van Den Haag en Rijswijk*. Den Haag/Rijswijk: Gemeente Den Haag/Gemeente Rijswijk.
- Vries, F. d., Groot, W. d., Hoogland, T., & Denneboom, J. (2003). *De Bodemkaart van Nederland digitaal; Toelichting bij inhoud, actualiteit en methodiek en korte beschrijving van additionele informatie*. Wageningen: Alterra.
- Zwanenburg, G. (1990). *En nooit was het stil - Kroniek van een luchtoorlog*. Emmen: Koninklijke Luchtmacht/Bureau Drukwerk en Formulierenbeheer.

BRONNEN

AHN; internetsite, juli 2018.
<http://www.ahn.nl>

Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort, juli 2018.
<https://archis.cultureelerfgoed.nl>

Bodemloket, internetsite, juli 2018.
<http://www.bodemloket.nl>

Beeldbank Cultureelerfgoed; internetsite, juli 2018
<http://www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl>

Dinoloket; internetsite, juli 2018.
<http://www.dinoloket.nl/>

Indicatieve kaart Militair Erfgoed; internetsite, juli 2018.
<http://www.ikme.nl/>

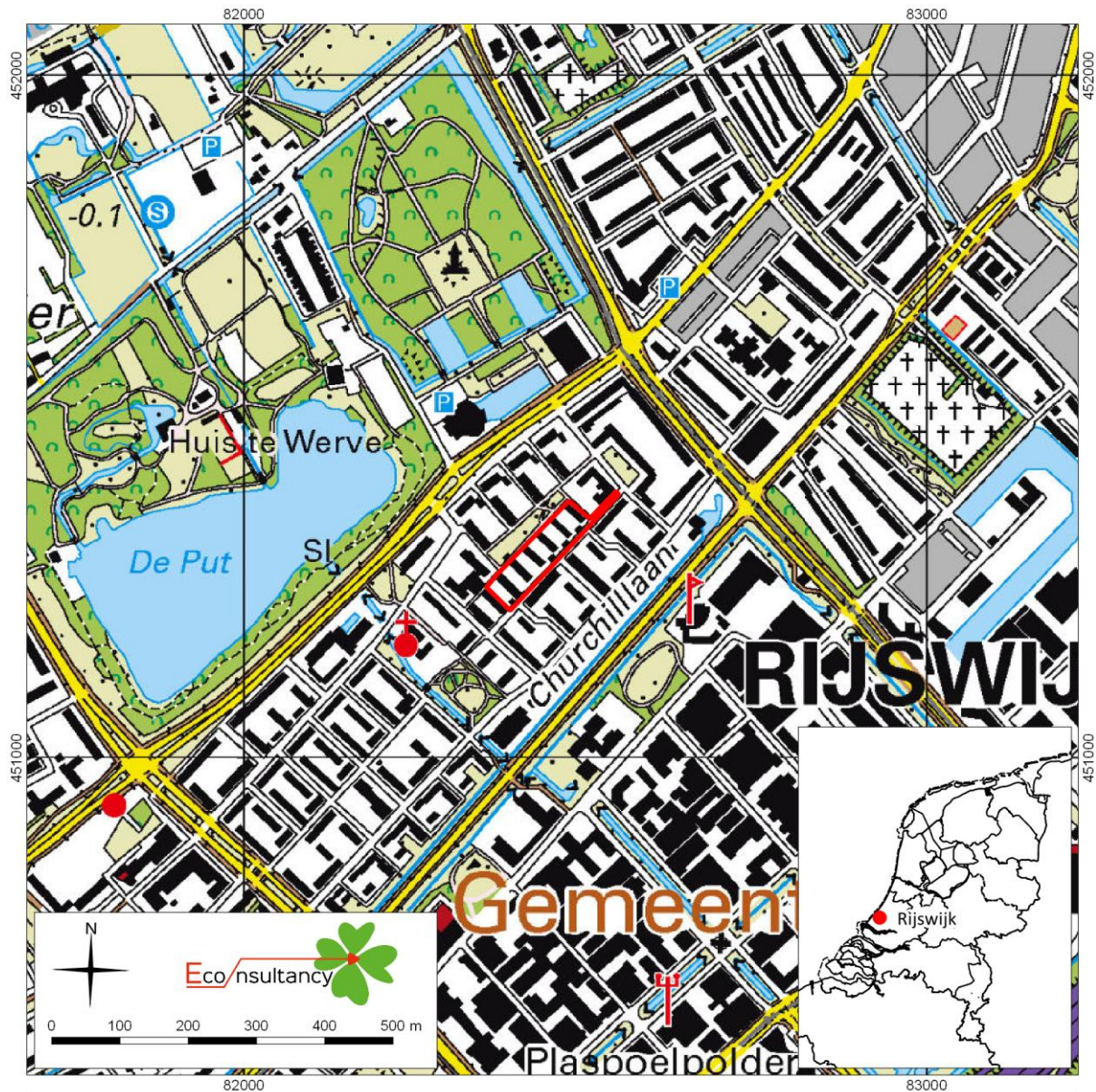
Kadaster Topotijdreis; internetsite, juli 2018.
<http://www.topotijdreis.nl/>

Ruimingskaart; internetsite, maart 2018.
<http://www.beobom.nl/ruimingskaart/>

SIKB; internetsite, juli 2018.
<http://www.sikb.nl>

VEO Bommenkaart; internetsite, maart 2018.
<http://www.explosievenopsporing.nl/veo-bommenkaart/>

Figuur 1. Ligging van het plangebied binnen Nederland

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Situering van het plangebied binnen Nederland en op de topografische kaart (1:10.000) uit 2015. Bron: Topotijdreis.

Legenda

 plangebied

Rapport 4116.003 versie 1

Figuur 3. *Het plangebied op een luchtfoto*

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Het plangebied op een luchtfoto uit 2017. Bron: PDOK.

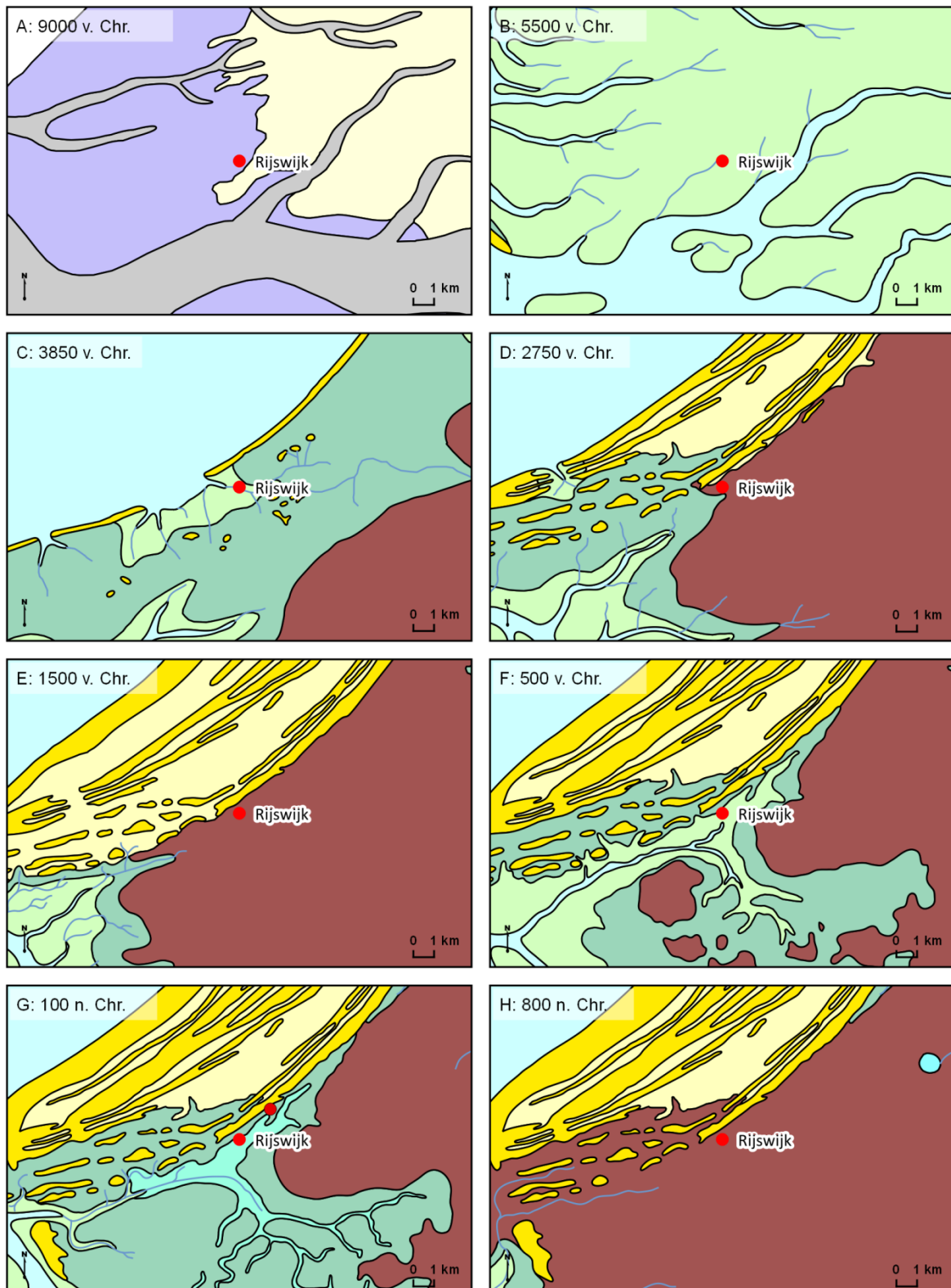
Legenda

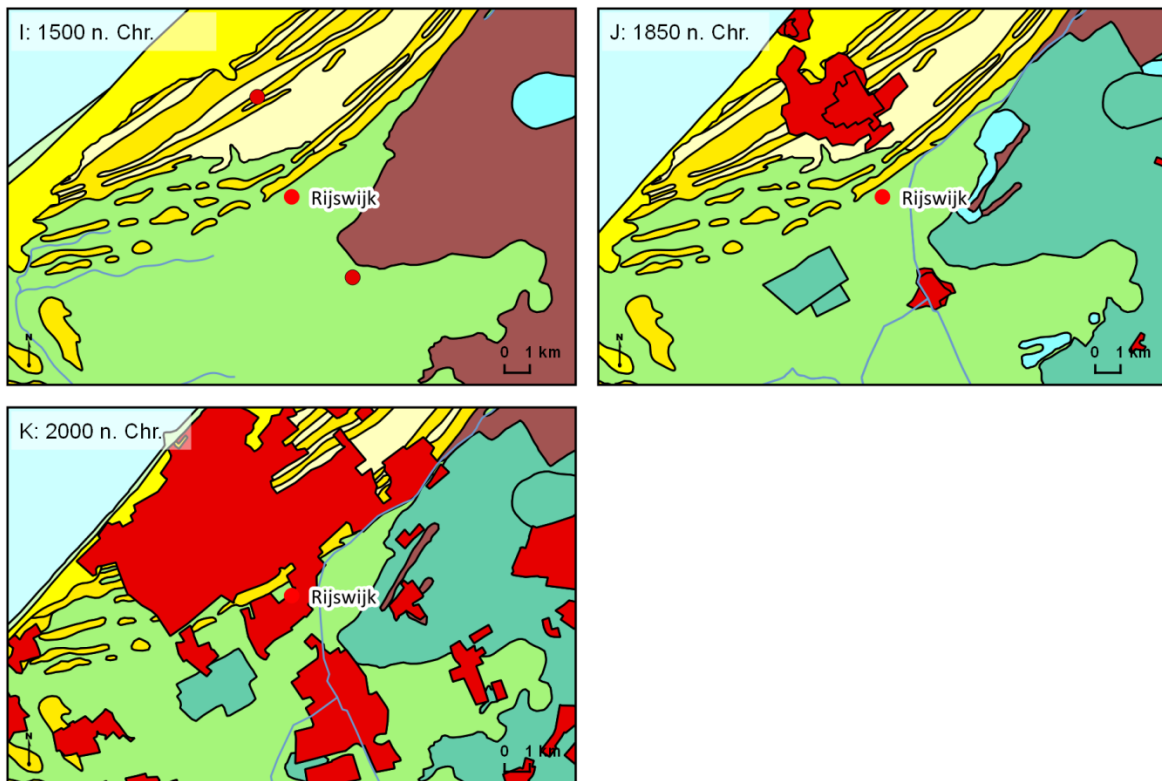
 plangebied

Figuur 4. Toekomstige situatie in het plangebied

Figuur 5. Paleogeografische ontwikkeling in het plangebied

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Het plangebied op paleogeografische kaarten van Nederland. Bron: Vos & De Vries (2015)

Legenda

plangebied

Holoceen landschap

Kustduinen

- Hoog duin
- Duin en strandwallen
- Laag duin

Landduinen

- Sluitzand gebied

Overstroomde gebieden

- Wadden en slikken
- Rivervlatten en kwelders
- Kwelderwallen

Veen gebieden

- Veen

Antropogene gebieden

- Ingedijkt overstroomingsgebied
- Droogmakerijen
- Stedelijk gebied

Permanent onderwater

- Binnenwater
- Buitenwater

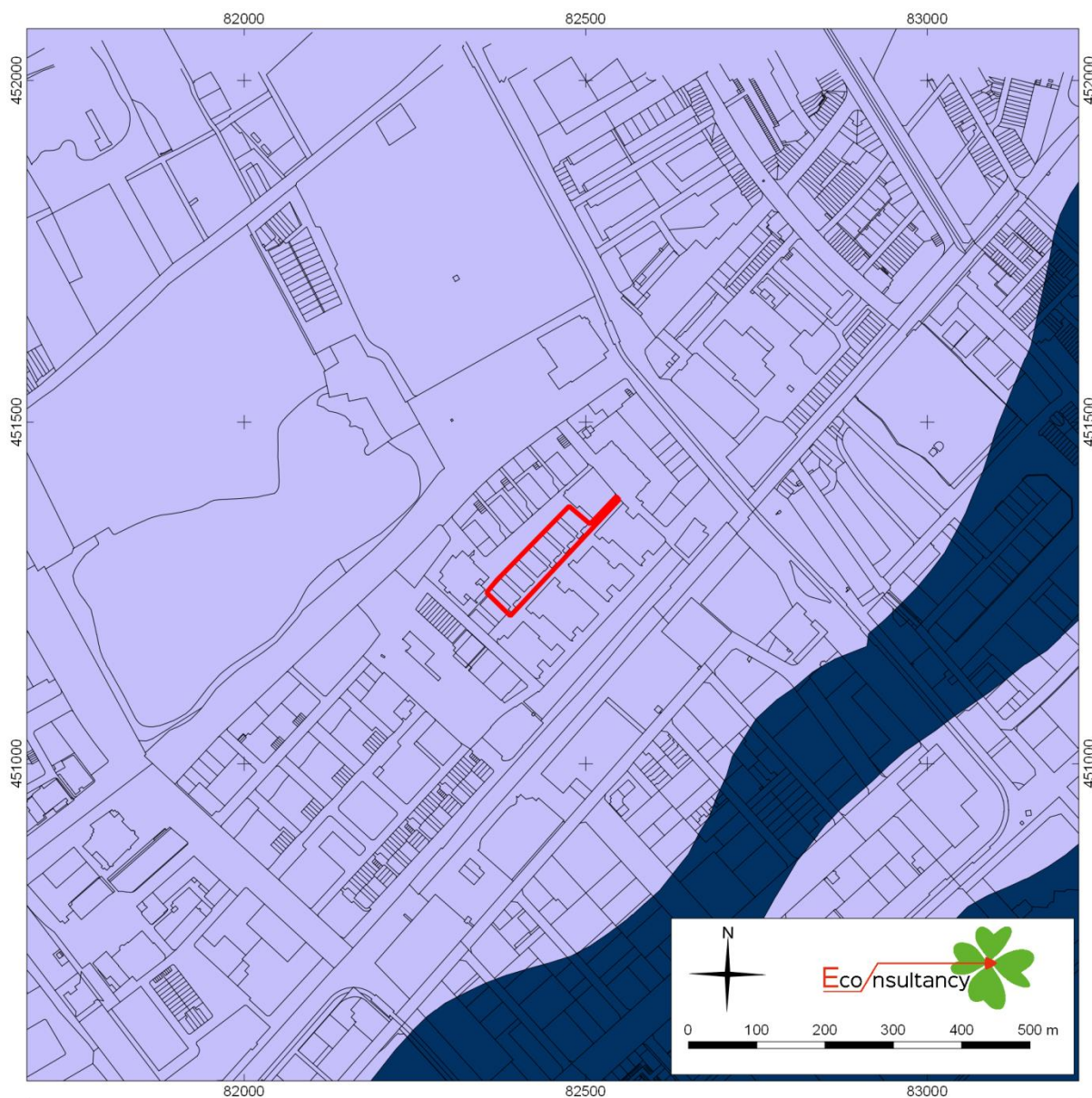
Pleistocene landschap

- Beekdal- en rivierengebied
- Pleistocene zandgebied, beneden 16 m -NAP
- Pleistocene zandgebied, tussen 16 en 0 m -NAP
- Pleistocene zandgebied, boven 0 m -NAP
- Riverduinen
- Gestuwd gebied
- Lössgebied
- Tertiaire en oudere afzettingen

Symbolen

- Outline Nederland
- Provinciegrens
- Waterslopen
- Steden

Figuur 6. Diepte pleistocene afzettingen en holocene insnijdingen

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Top pleistocene ondergrond en diepte holocene insnijdingen. Bron: Vos & De Vries, 2013.

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Legenda bij Top pleistocene ondergrond en diepte holocene insnijdingen

 plangebied

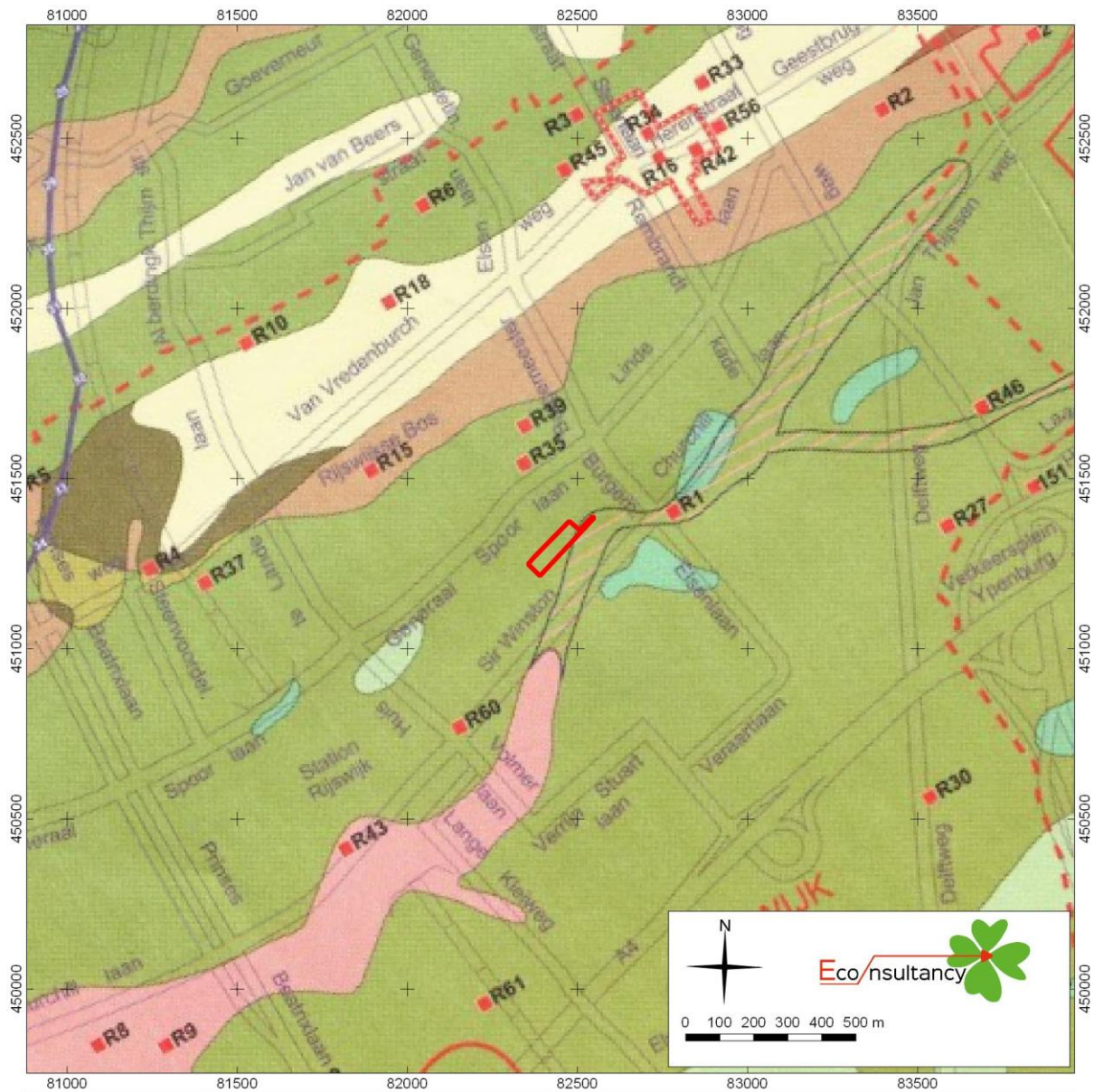
Top pleistocene afzettingen (m NAP)

	200 tot 300
	100 tot 200
	50 tot 100
	20 tot 50
	10 tot 20
	0 tot 10
	-2 tot 0
	-4 tot -2
	-6 tot -4
	-8 tot -6
	-10 tot -8
	-12 tot -10
	-14 tot -12
	-16 tot -14
	-18 tot -16
	-20 tot -18
	-22 tot -20
	-24 tot -22

Basis holocene insnijdingen (m NAP)

	-5 tot 0
	-10 tot -5
	-15 tot -10
	-20 tot -15
	-25 tot -20
	-30 tot -25
	-35 tot -30

Figuur 7. Geologische kaart van Den Haag en Rijswijk

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Het plangebied op de geologische kaart van de Den Haag en Rijswijk. Bron: Vos e.a., 2007.

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Legenda bij de geologische kaart van de Den Haag en Rijswijk. Bron: Vos e.a., 2007.

Laagpakket van Walcheren aan maaiveld of onder stadsophogingsdek (hoofdzakelijk zand)

- 1 **Kaarteenheden 1:** Laagpakket van Walcheren op Hollandveen op Laagpakket van Wormer, en waar de top van de zandafzettingen van het Laagpakket van Wormer en/of de Laag van Rijswijk dieper liggen dan 5 m –NAP
- 2 **Kaarteenheden 2:** Laagpakket van Walcheren op Hollandveen op Laagpakket van Wormer en/of Laag van Rijswijk, en waar de top van de zandafzettingen van het Laagpakket van Wormer en/of de Laag van Rijswijk ondieper liggen dan 5 m –NAP
- 3 **Kaarteenheden 3:** Laagpakket van Walcheren op Hollandveen, op Laag van Ypenburg, op Laag van Rijswijk of Laagpakket van Wormer
- 4 **Kaarteenheden 4:** Laagpakket van Walcheren op Hollandveen, op Laag van Voorburg, op Laag van Rijswijk
- 5 **Kaarteenheden 5:** Laagpakket van Walcheren, op Laag van Voorburg
- 6 **Kaarteenheden 6:** Laagpakket van Walcheren, op Laag van Rijswijk en/of Laagpakket van Wormer
- 7 **Kaarteenheden 7:** Laagpakket van Walcheren, waar de Gantel Laag (geulafzettingen) zich diep ingesneden heeft in de onderliggende afzettingen

Formatie van Nieuwkoop aan maaiveld of onder stadsophogingsdek (hoofdzakelijk zand)

- 8 **Kaarteenheden 8:** Hollandveen op Laagpakket van Wormer, en waar de top van de zandafzettingen van het Laagpakket van Wormer en/of de Laag van Rijswijk dieper liggen dan 5 m –NAP
- 9 **Kaarteenheden 9:** Hollandveen op Laagpakket van Wormer, en waar de top van de zandafzettingen van het Laagpakket van Wormer en/of de Laag van Rijswijk ondieper liggen dan 5 m –NAP
- 10 **Kaarteenheden 10:** Hollandveen, op Laag van Ypenburg
- 11 **Kaarteenheden 11:** Hollandveen, op Laag van Voorburg

Laagpakket van Wormer aan maaiveld

- 12 **Kaarteenheden 12:** Afzettingen van Wormer aan maaiveld, en waar de top van de zandafzettingen van het Laagpakket van Wormer of de Laag van Rijswijk dieper liggen dan 5 m –NAP.
- 13 **Kaarteenheden 13:** Afzettingen van Wormer aan maaiveld, en waar de top van de zandafzettingen van het Laagpakket van Wormer of de Laag van Rijswijk ondieper liggen dan 5 m –NAP.
- 14 **Kaarteenheden 14:** Laag van Ypenburg, eventueel bedekt met een dunne laag van het Laagpakket van Wormer

Laagpakket van Schoorl aan maaiveld of onder stadsophogingsdek (hoofdzakelijk zand)

- 15 **Kaarteenheden 15:** Laag van Den Haag, dikker dan 2 m, op oudere afzettingen van het Laagpakket van Schoorl en Laagpakket van Zandvoort
- 16 **Kaarteenheden 16:** Laag van Den Haag, dikker dan 2 m, op Hollandveen, op oudere afzettingen van het Laagpakket van Schoorl en Laagpakket van Zandvoort
- 17 **Kaarteenheden 17:** Laag van Voorburg, met eventueel een deklaag van de Laag van Den Haag, dunner dan 2 m

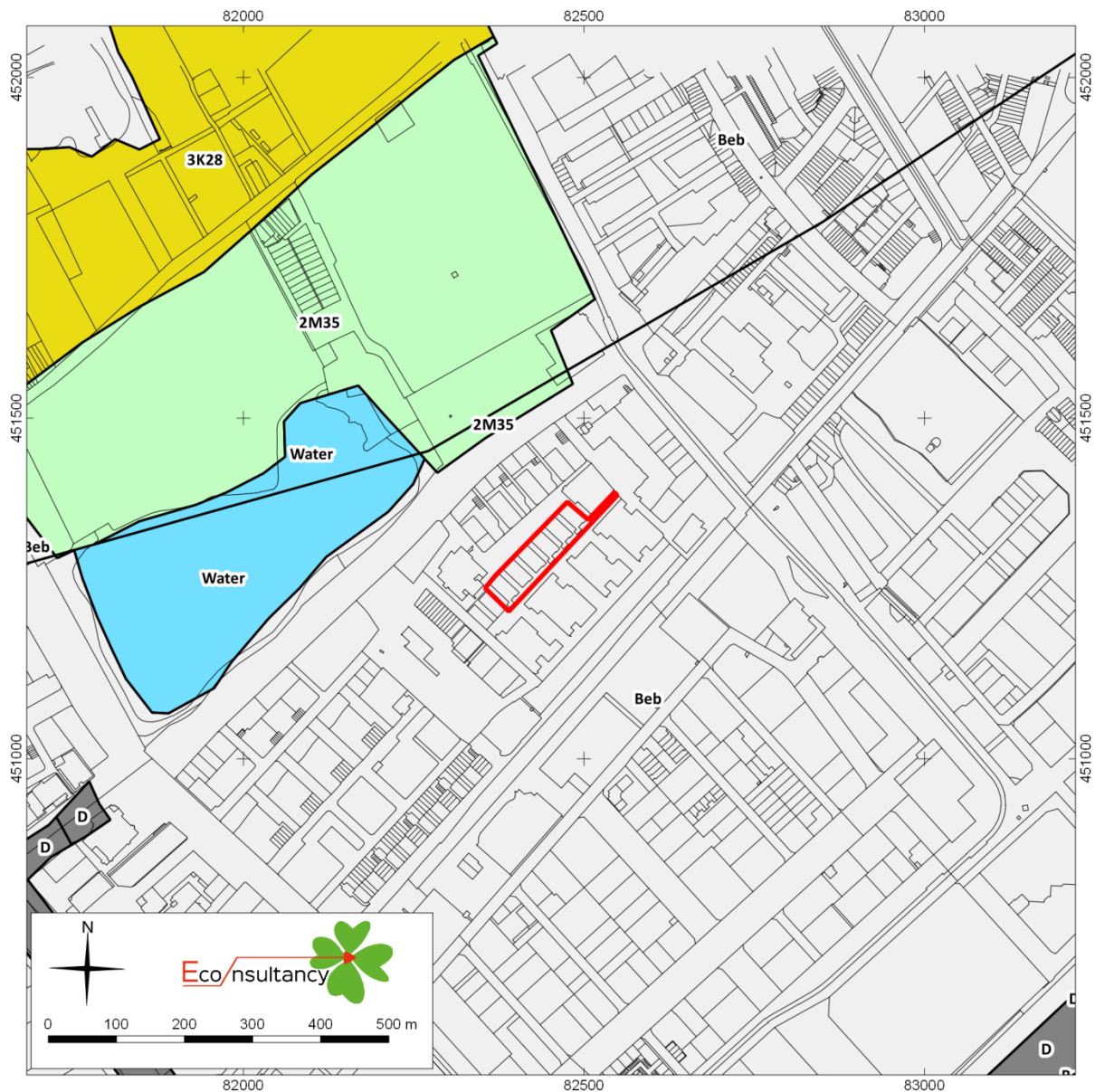
Arcering

- **Geul ondiep:** Laagpakket van Walcheren (Gantel Laag), met een beperkte insnijding (getijdekreeken) in de onderliggende afzettingen; restant van het Hollandveen, hoofdlaag is nog onder de geulbasis aanwezig

Verbreidingslijnen

- **Verbreiding HV-split:** Maximale verbreiding van een Hollandveenlaag ('veensplit') binnen het Laagpakket van Walcheren (oude geologische kaarteenheden met codes die een toevoeging *1, *1.3a, *1.3b, *3, *3.3a, *3.3b hebben)
- **Verbreiding Poeldijk:** Maximale verbreiding Poeldijk Laag (indicatief) (oude geologische kaarteenheden met codes die een toevoeging *.3a / *.3b hebben)

Figuur 8. *Het plangebied op de geomorfologische kaart*

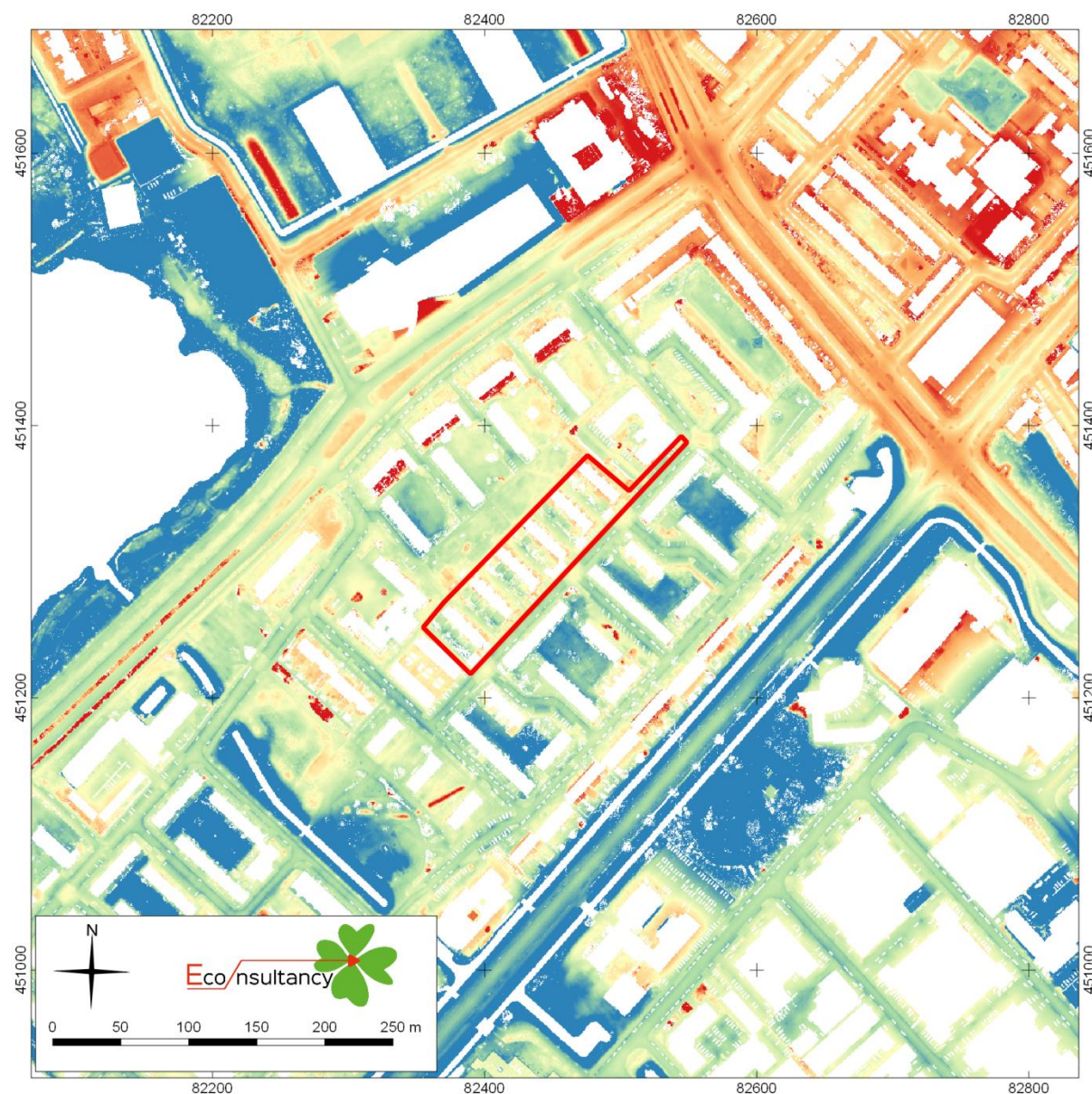
Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Het plangebied op de geomorfologische kaart. Bron: Koomen en Maas (2004).

Legenda

- plangebied
- lage ruggen en heuvels
- vlakten
- antropogene vormen
- bebouwing
- water

Figuur 9. Maaiveldhoogte in het plangebied

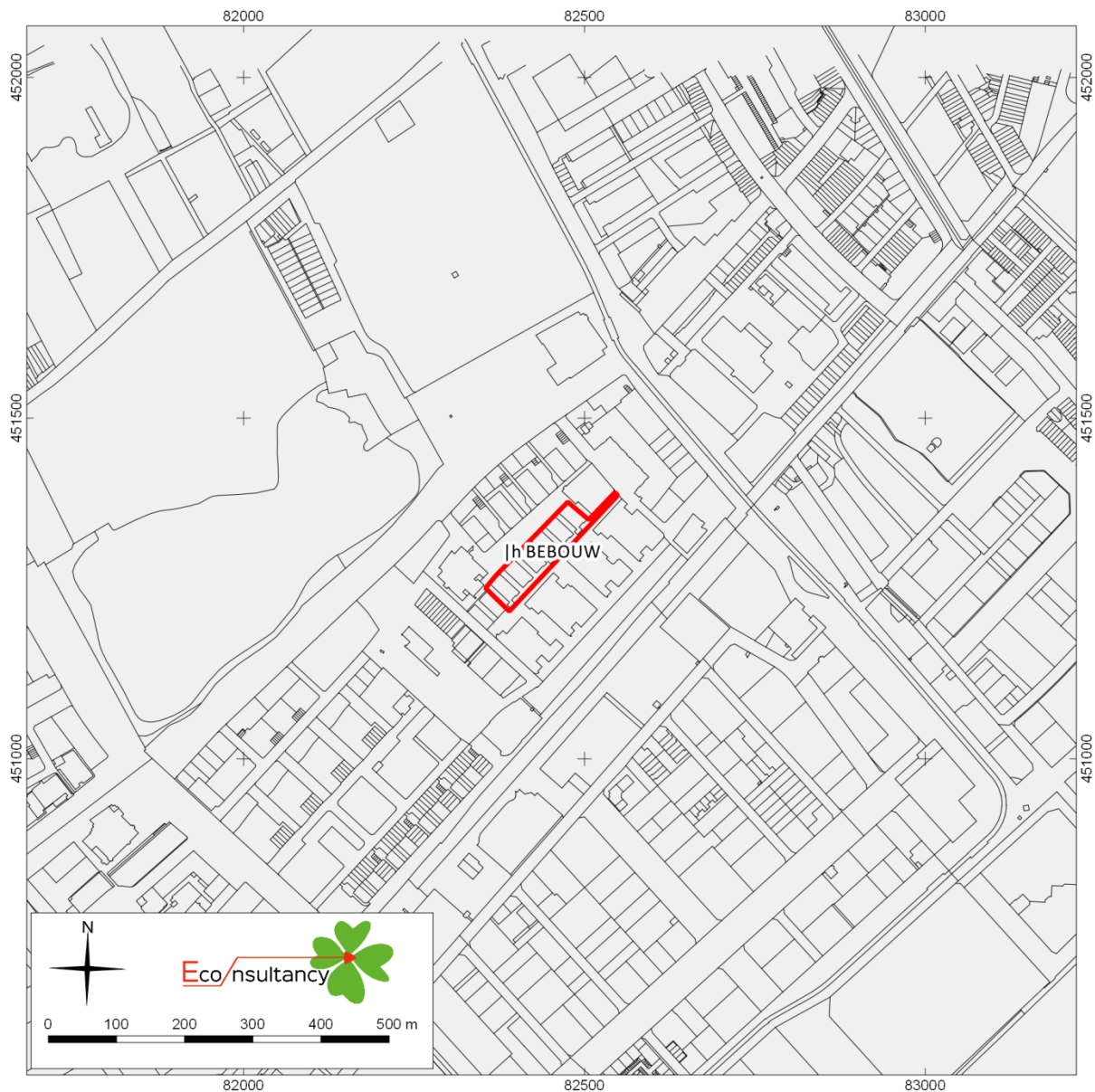
Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Het plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2). Bron: PDOK.

Legenda

 plangebied	 0.25	 1
Maaiveldhoogte (m NAP)	 0.5	
 0	 0.75	

Figuur 10. Het plangebied op de bodemkaart

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Het plangebied op de bodemkaart van Nederland (1:25.000). Bron: Vries e.a. (2003).

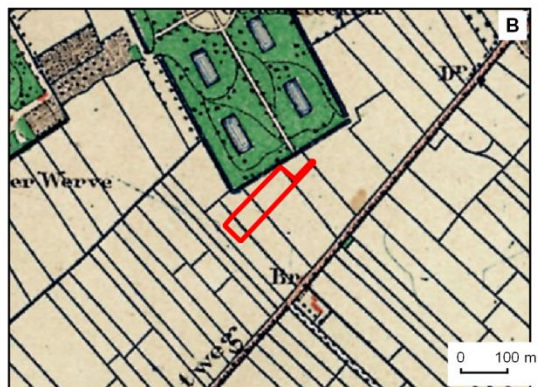
Legenda

plangebied	duinvaaggronden
water	liederdgronden
bebouwing	nesvaaggronden
enkeerdgronden	poldervaaggronden
laarpodzolgronden	

Figuur 11. Het plangebied op historisch kaartmateriaal

Situatie in 1712. Bron: HH Rijnland.

Situatie circa 1870. Bron: Topotijdreis.

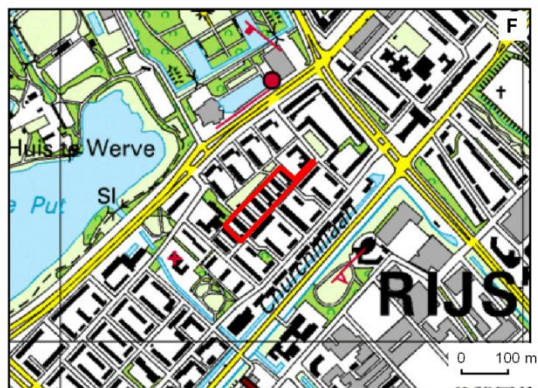
Situatie circa 1940. Bron: Topotijdreis.

Situatie circa 1962. Bron: Topotijdreis.

Situatie circa 1990. Bron: Topotijdreis.

Situatie circa 2006. Bron: Topotijdreis.

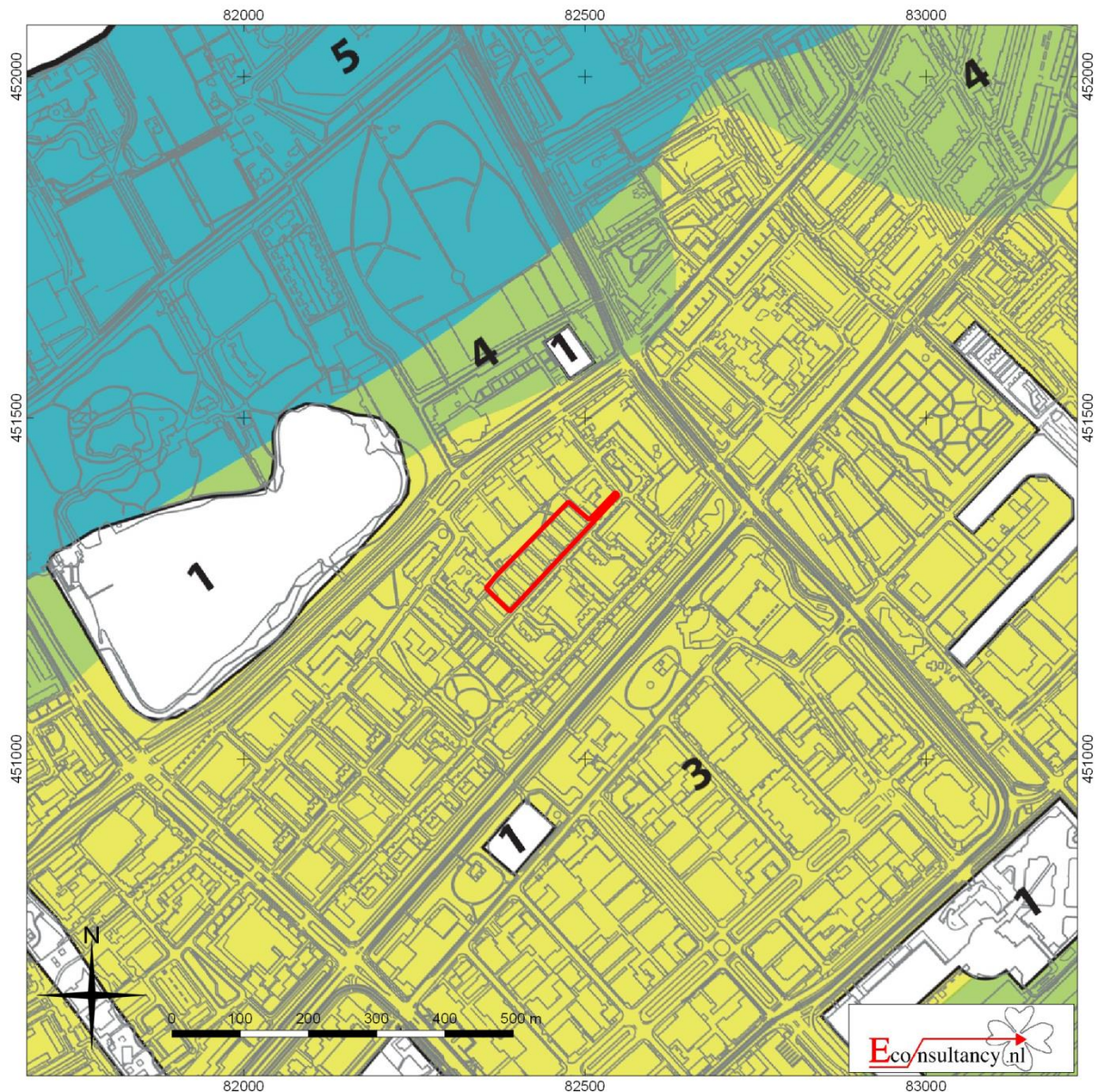
Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Het plangebied op historische kaarten

Legenda

plangebied

Figuur 12. *Het plangebied op archeologische verwachtingskaart Neolithicum - IJzertijd*

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Archeologische verwachting Neolithicum - IJzertijd in de omgeving van het plangebied. Bron: Gemeente Rijswijk.

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Legenda bij de archeologische waardekaart van Rijswijk Neolithicum - IJzertijd. Bron: Gemeente Rijswijk.

1

Verwachting:
geen verwachting

Beleid:
Geen archeologisch onderzoek nodig.

Vrijstelling activiteiten:
Geen beperkingen.

2

Verwachting:
Lage verwachting Neolithicum
Lage verwachting Brons- en IJzertijd

Beleid:
BMA betrekken bij planontwikkeling,
Controleboringen bij plannen die dieper reiken dan
de Laagpakket van Walcheren en het Hollandveen,
dus die tot in de top van het Laagpakket van Wormer
doordringen.

Vrijstelling activiteiten:
100 m²

3

Verwachting:
Middelhoge verwachting Neolithicum
Lage verwachting Brons- en IJzertijd

Beleid:
BMA betrekken bij planontwikkeling,
Controleboringen bij plannen die dieper reiken dan
de Laagpakket van Walcheren en het Hollandveen,
dus die tot in de top van het Laagpakket van Wormer
doordringen (de top van dit laagpakket ligt op ongeveer
2 tot 5 m – NAP).
Dubbelbestemming archeologie.

Vrijstelling activiteiten:
100 m². Verder onderzoek of beschermende maatregelen
afhankelijke van resultaten vooronderzoek.

4

Verwachting:
Hoge verwachting Neolithicum
Lage verwachting Brons- en IJzertijd

Beleid:
BMA betrekken bij planontwikkeling,
Booronderzoek bij plannen die dieper reiken dan
de Laagpakket van Walcheren en het Hollandveen,
dus die tot in de top van het Laagpakket van Wormer
doordringen (de top van dit laagpakket ligt op ongeveer
2 tot 5 m – NAP).

Vergunningsplichtig, zie WABO. Dubbelbestemming
archeologie, aanlegvergunning.

Vrijstelling activiteiten:
Geen of alleen op basis van een te bepalen diepte
per gebied of vindplaats.

5

Verwachting:
Hoge verwachting Neolithicum
Middelhoge verwachting Brons- en IJzertijd

Beleid:
Vergunningsplichtig, zie WABO. Dubbelbestemming
Archeologie (aanlegvergunning), vrijstelling tot een diepte
van 50 cm beneden maaiveld.
Geen aantastingen van de archeologische vindplaatsen
toegestaan.

Vrijstelling activiteiten:
Geen of alleen op basis van een te bepalen diepte
per gebied of vindplaats.

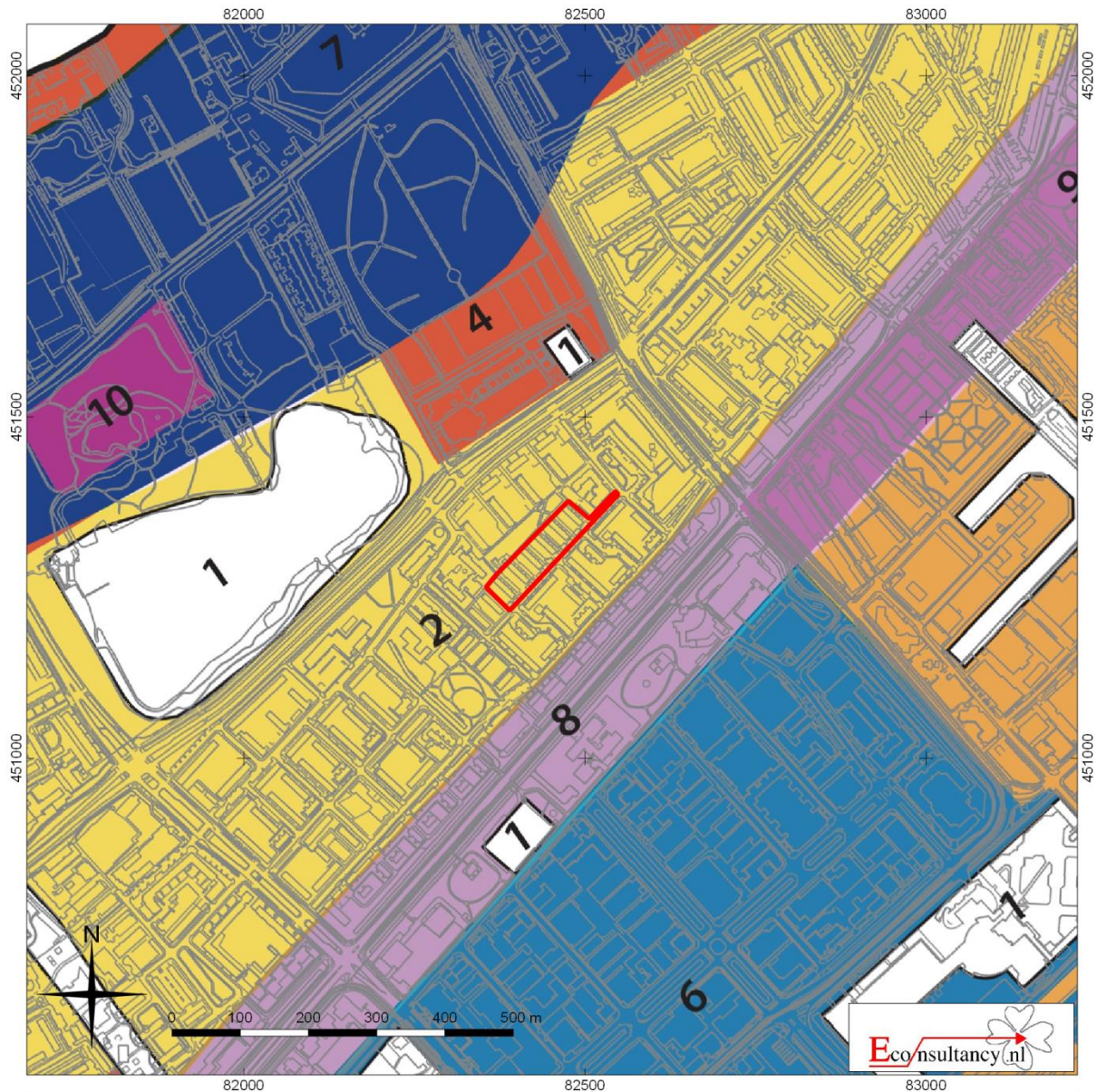
6

Verwachting:
Hoge verwachting Neolithicum
Hoge verwachting Brons- en IJzertijd

Beleid:
Vergunningsplichtig, zie WABO. Dubbelbestemming
Archeologie (aanlegvergunning), vrijstelling tot een diepte
van 50 cm beneden maaiveld.
Geen aantastingen van de archeologische vindplaatsen
toegestaan.

Vrijstelling activiteiten:
Geen of alleen op basis van een te bepalen diepte
per gebied of vindplaats.

Figuur 13. Het plangebied op archeologische verwachtingskaart Romeijnse Tijd – Nieuwe Tijd

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Archeologische verwachting Romeinse Tijd - Nieuwe Tijd in de omgeving van het plangebied. Bron: Gemeente Rijswijk.

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Legenda bij de archeologische waardekaart van Rijswijk Romeinse Tijd - Nieuwe Tijd. Bron: Gemeente Rijswijk.

1

Geen verwachting

Beleid:

Geen archeologisch onderzoek nodig.

Vrijstelling activiteiten:

Geen beperkingen.

2

Lage verwachting Romeinse tijd Lage verwachting Late Middeleeuwen/jonger

Beleid:

BMA betrekken bij planontwikkeling. Eisen met betrekking tot (voor)onderzoek worden per situatie bekeken.

Vrijstelling activiteiten:

Vrijstelling tot 100 m² en voor werkzaamheden tot 50 cm beneden maaiveld.

3

Lage verwachting Romeinse tijd Middelhoge verwachting Late Middeleeuwen/jonger

Beleid:

BMA betrekken bij planontwikkeling. (Voor)onderzoek verplicht. De eisen met betrekking tot (voor)onderzoek worden per situatie bekeken. Beschermende maatregelen afhankelijk van resultaten (voor)onderzoek.

Vrijstelling activiteiten:

Vrijstelling tot 100 m² en voor werkzaamheden tot 50 cm beneden maaiveld.

4

Lage verwachting Romeinse tijd Hoge verwachting Late Middeleeuwen/jonger

Beleid:

Planologische bescherming: vergunningsplichtig, zie WABO.
Dubbelbestemming archeologie, aanlegvergunning.
De eisen met betrekking tot (voor)onderzoek worden per situatie bekeken. Beschermende maatregelen afhankelijk van resultaten (voor)onderzoek.

Vrijstelling activiteiten:

Geen of alleen op basis van een te bepalen diepte per gebied of vindplaats.

5

Lage verwachting Romeinse tijd Hoge verwachting Late Middeleeuwen (terp)

Beleid:

Planologische bescherming: vergunningsplichtig, zie WABO.
Dubbelbestemming archeologie, aanlegvergunning.
De eisen met betrekking tot (voor)onderzoek worden per situatie bekeken. Beschermende maatregelen afhankelijk van resultaten (voor)onderzoek.

Vrijstelling activiteiten:

Geen vrijstelling.
De locatie is een terp, bewoond in de twaalfde eeuw.

6

Middelhoge verwachting Romeinse tijd Middelhoge verwachting Late Middeleeuwen/ Nieuwe tijd

Beleid:

BMA betrekken bij planontwikkeling.
(Voor)onderzoek verplicht. De eisen met betrekking tot (voor)onderzoek worden per situatie bekeken. Beschermende maatregelen afhankelijk van resultaten (voor)onderzoek.

Vrijstelling activiteiten:

Vrijstelling tot 100 m² en voor werkzaamheden tot 50 cm beneden maaiveld.

7

Middelhoge verwachting Romeinse tijd Hoge verwachting Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd

Beleid:

Dubbelbestemming Archeologie (aanlegvergunning), vrijstelling tot een diepte van 50 cm beneden maaiveld. Geen aantastingen van de archeologische vindplaatsen toegestaan.

Vrijstelling activiteiten:

Vrijstelling tot een diepte van 50 cm beneden maaiveld.

8

Middelhoge verwachting Romeinse tijd Hoge verwachting Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd

Beleid:

Dubbelbestemming Archeologie (aanlegvergunning), vrijstelling tot een diepte van 50 cm beneden maaiveld. Geen aantastingen van de archeologische vindplaatsen toegestaan.

Vrijstelling activiteiten:

Vrijstelling tot een diepte van 50 cm beneden maaiveld.

9

Middelhoge verwachting Romeinse tijd Hoge verwachting Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd

Beleid:

Dubbelbestemming Archeologie (aanlegvergunning). Geen aantastingen van de archeologische vindplaatsen toegestaan.

Vrijstelling activiteiten:

Vrijstelling tot een diepte van 50 cm beneden maaiveld.

10

Hoge verwachting Romeinse tijd Hoge verwachting Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd

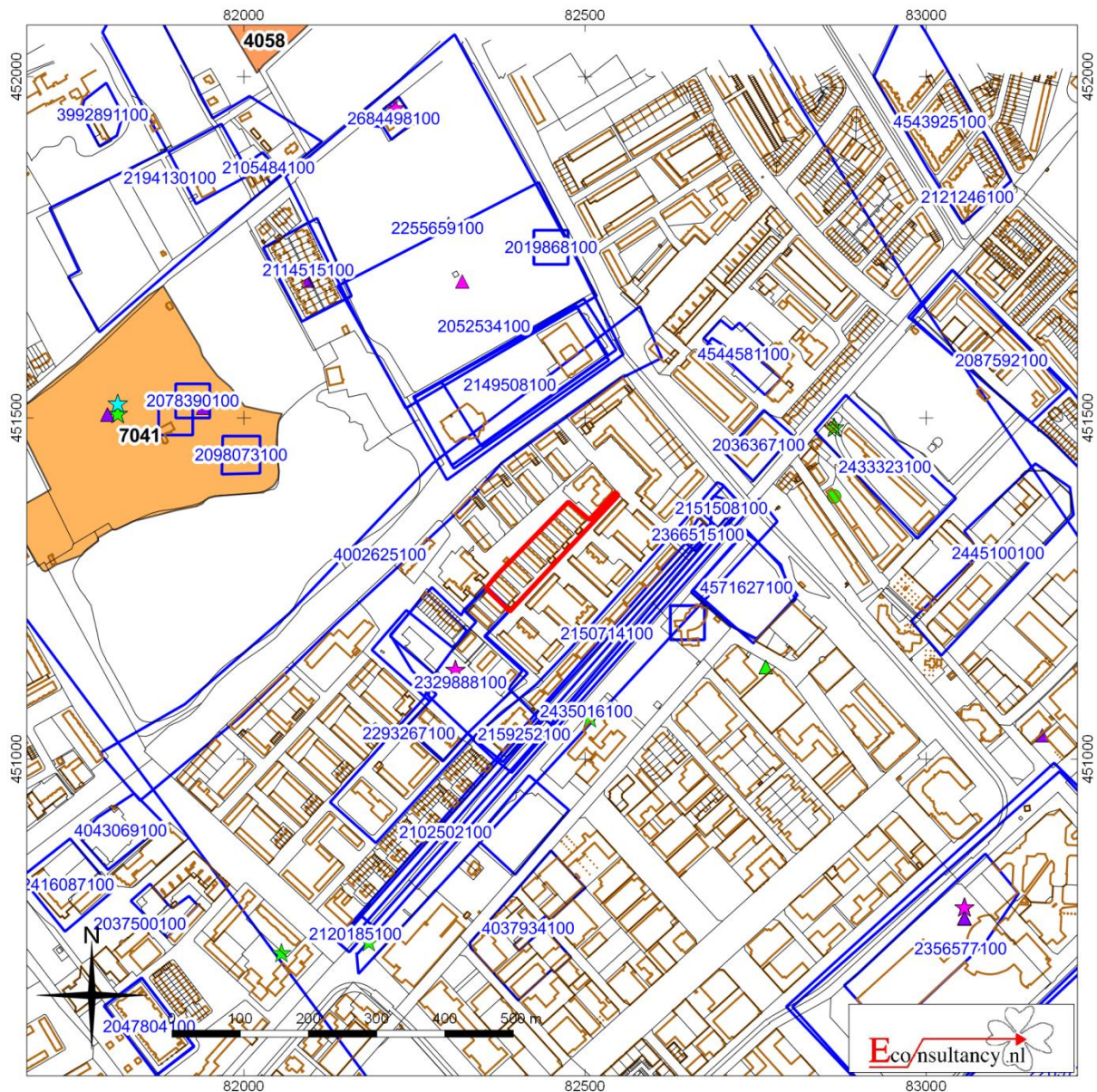
Beleid:

Dubbelbestemming Archeologie (aanlegvergunning). Geen aantastingen van de archeologische vindplaatsen toegestaan.

Vrijstelling activiteiten:

Vrijstelling tot een diepte van 50 cm beneden maaiveld.

Figuur 14. Archeologische waarden en onderzoeken

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Archeologische waarden en onderzoeken in de omgeving van het plangebied. Bron: Archis3, AMK.

Archeologisch Vooronderzoek Idenburglaan te Rijswijk (4116.003)

Legenda bij de archeologische waarden- en onderzoekenkaart.

- plangebied
- uitgevoerde onderzoeken

AMK-terreinen

- Terrein van archeologische waarde
- Terrein van hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde beschermd

vondsten_legenda

- nederzetting
- grafcontext
- verdedigingswerk
- religieuze context
- onbepaald
- Paleolithicum
- Mesolithicum
- Neolithicum
- Bronstijd
- IJzertijd
- Romeinse tijd
- Middeleeuwen
- Nieuwe tijd
- Onbepaald

Bijlage 1 Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie					MIS	Lithostratigrafie								
11.755 12.745 13.675 14.025 15.700 29.000 50.000 75.000	Kwartair	Pleistoceen	Laat	Holocene		1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)		Formatie van Boxtel	Formatie van Beegden					
				Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye								
					Allerød (warm)										
					Vroege Dryas (koud)										
					Bølling (warm)										
					Laat-Pleniglaciaal										
				Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Midden-Pleniglaciaal	3					4				
					Vroeg-Pleniglaciaal										
					Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5a									
				5b											
				5c											
				5d											
				Eemien (warme periode)		5e					Eem Formatie				
				370.000 410.000 475.000	Midden	Midden					Saalien (ijstijd)		6	Formatie van Urk	
											Holsteinien (warme periode)				
Elsterien (ijstijd)															
Cromerien (warme periode)			Formatie van Sterksel												
850.000 2.600.000	Vroeg							Vroeg	Pre-Cromerien						

Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd
1500				Vb1		Middeleeuwen
450				Va		Romeinse tijd
0		Midden	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk>1% invloed landbouw (granen)	IJzertijd
12				IVa		Bronstijd
800	815					Neolithicum
2000	2650	Vroeg	Atlanticum warm vochtig	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol	Mesolithicum
3755	5000					
4900						
5300		Laat-Pleistoceen	Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es	Laat-Paleolithicum
7020	8000			I		
8240	9000					
8800		Weichselien (ijstijd)	Preboreaal warmer		eerst berk en later den overheersend	Midden-Paleolithicum
11.755	10.150					
12.745	10.800					
13.675	11.800	Midden-Pleistoceen	Late Dryas	LW III	parklandschap	Laat-Paleolithicum
14.025	12.000			LW II		
15.700	13.000			LW I		
		Weichselien (ijstijd)	Vroege Dryas		open parklandschap open vegetatie met kruiden en berkenbomen	Laat-Paleolithicum
		Weichselien (ijstijd)	Bølling		open parklandschap open vegetatie met kruiden en berkenbomen	Laat-Paleolithicum
		Weichselien (ijstijd)	Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)		perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	Midden-Paleolithicum
		Weichselien (ijstijd)	Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)		perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap	Midden-Paleolithicum
		Weichselien (ijstijd)	Eemien (warme periode)		loofbos	Midden-Paleolithicum
		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)			Vroeg-Paleolithicum
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
		Midden-Pleistoceen				
	</					

Bijlage 2 AMK-terreinen

Binnen het onderzoeksgebied liggen 2 AMK-terreinen

AMK nr.	Situering t.o.v. plangebied	Datering	Waarde en omschrijving
7041	600c meter ten westen	<i>Romeinse tijd, Nieuwe tijd</i>	Toponiem: Huis Te Werve Complex: Nederzetting, onbepaald, Borg/stins/versterkt huis Waarde: Terrein van hoge archeologische waarde Terrein met sporen van bewoning uit de Romeinse tijd en de resten van het huis Te Werve uit de Nieuwe tijd. Actualisering Archeologische Monumentenkaart Zuid-Holland 2004-2006.

Bijlage 3 Onderzoeksmeldingen

Zaaknummer (OM-nummer)	Situering t.o.v. plangebied	Aard, uitvoerder en resultaten van het onderzoek	Rapport
2125831100 (18263)	170c meter ten zuidoosten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Sir Winston Churchilllaan Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 25-7-2006 00:00:00 Resultaat: Vervolg van eerder onderzoek aan de SWClaan, na de vondst van een fragment van Romeinse mijlpaal tijdens aanleg nieuwe beschoeiingen. Het voorgaande onderzoek heeft de aanwezigheid van een watergang ten zuiden van de Romeinse weg aangetoond. In verband me	
2150714100 (21816)	180c meter ten oosten	Type onderzoek: archeologische begeleiding Toponiem: Sir Winston Churchilllaan Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 20-3-2007 00:00:00 Resultaat: Aanleiding tot verrichten van onderzoek wordt gevormd door de voorgenomen werkzaamheden langs de Sir Winston Churchilllaan: het opnieuw beschoeien van de zuid-zijde van de sloot, globaal gelegen tussen de Van Vollenhovenlaan en de Burgemeester Elsenlaan.	
2329888100 (46782)	200c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Te Werve West Aan De Sir Winston Churchilllaan Rijswijk Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 30-5-2011 00:00:00 Resultaat: Coördinaten: 82.311 / 451.120 - Datum einde onderzoek: 02-06-2011 - Projectmedewerkers: S. de Kruif - Complextype(n): NX - Datering: ROM - Diversen: Coppens, C.F.H. en S. de Kruif, Plangebied Te Werve West, gemeente Rijswijk; archeologisch vooronderzoek: ee Uit het onderzoek kan afgeleid worden dat binnen het plangebied sprake is van een mogelijk intact cultuurlandschap direct onder de bouwvoor in de natuurlijke Gantelafzettingen (tussen 0,95 en 1,7 m -NAP) dat vermoedelijk de mogelijkheden bood voor bewoning in de Romeinse tijd. Het advies met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek is immer afhankelijk van de diepteligging van het potentieel archeologisch niveau in relatie tot de geplande inrichting. Indien de mogelijkheid bestaat dat er diepere ingrepen gaan plaatsvinden dan het aangetroffen archeologische niveau onder de bouwvoor in de natuurlijke Gantelafzettingen (ca. 1 m -NAP), dan is het volgende advies van toepassing: Vanuit het beleid van streven naar behoud van archeologische waarden verdient het de voorkeur om bodemingrepen, dat wil zeggen graafwerkzaamheden en niet het plaatsen van heipalen, tot in dit niveau zoveel mogelijk te voorkomen. Op figuur 6 is de verstoringsdiepte per boring aangegeven. Hier bovenop wordt aanbevolen een buffer te hanteren van ten minste 0,5 m om rekening te houden met het natuurlijke reliëf binnen deze afzettingen. Indien ingrepen gaan plaatsvinden die dieper reiken dan de reeds verstoorte bovengrond en het aangetroffen archeologische niveau bereiken (ca. 1 m -NAP), dan dient van tevoren een nadere archeologische kartering uitgevoerd te worden met als doel eventuele vindplaatsen in kaart te brengen. Geadviseerd wordt om hiertoe een proefsleuvenonderzoek uit te voeren in het plangebied. Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeentearcheoloog (de heer drs. J.M. Koot) van Rijswijk een besluit.	Rapport
2349498100 (49441)	200c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Toponiem: Te Werve West Rijswijk Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 29-11-2011 00:00:00 Resultaat: Coördinaten: 82.310 / 451.130 - Datum einde onderzoek: december 2011 - Projectmedewerkers: F. van der Wal, R. Emaus & I. Delwel - Complextype(n): tuin, sloot - Datering: NT - Diversen: Ilson, P.J., Te Werve West, gemeente Rijswijk; archeologisch vooronderz Geen vervolgonderzoek Geen vervolgonderzoek Op basis van het verkennend onderzoek bleek dat er archeologisch interessante lagen aanwezig waren. Er waren echter geen vondsten gedaan. Gedurende het proefsleuven onderzoek bleek dat er slechts tuinbedden uit de NT aanwezig waren, die alle onderliggende potentiële lagen hebben verstoord.	Rapport
2008487100 (2657)	250c meter ten zuidoosten	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Treubstraat Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 27-5-1994 00:00:00	

		Resultaat: Bouwwerkzaamheden	
2022572100 (2275)	250c meter ten zuidoosten	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Treubstraat Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 11-6-2001 00:00:00 Resultaat: Bouwwerkzaamheden	
2149508100 (21642)	250c meter ten noorden	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Ter Nieuburch Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 9-3-2007 00:00:00 Resultaat: Bureauonderzoek naar de omgeving van het voormalig stadhuis van de gemeente Rijswijk. Gelegen op een deel van de tuin/landgoed van het voormalige paleis Huis Ter Nieuburch. In verband met de realisatie van een nieuwbouw ter plaatse.	
2151508100 (21922)	250c meter ten oosten	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Toponiem: Sir Winston Churchillaan - Burg. Elsenlaan Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 27-3-2007 00:00:00 Resultaat: In verband met vernieuwing beschoeiing worden trekankers ingegraven. De trekankers bevin- den zich mogelijk in het trace van een Romeinse weg. Om de aanleg van de trekankers te kunnen begeleiden en om te bekijken of het trace van de Romeinse weg zich ter pl	
2159252100 (23008)	250c meter ten zuiden	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Toponiem: Sir Winston Churchillaan Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 11-6-2007 00:00:00 Resultaat:	Rapport2
2160597100 (23197)	250c meter ten noorden	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Ter Nieuburch Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 25-6-2007 00:00:00 Resultaat:	
2207730100 (29995)	250c meter ten noorden	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Toponiem: Ter Nieuburch Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 4-8-2008 00:00:00 Resultaat:	Rapport
2366515100 (51652)	250c meter ten oosten	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 26-4-2012 00:00:00 Resultaat: Plangebied uitbreiding pand: - x 82648.432 y 451344.028 - x 82653.959 y 451349.900 - x 82663.133 y 451341.264 - x 82657.606 y 451335.392 - Plangebied herinrichting tuin: geheel kadastraal perceel 07571 sectie D. - Opdrachtgever: - Stichting Rijswijkse Kin	Rapport
2435016100 (60497)	250c meter ten zuiden	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Sir Winston Churchillaan Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 1-12-2013 00:00:00 Resultaat: Doel is het lokaliseren en indien mogelijk begrenzen van een archeologisch spoor dat in 2005 is aangetroffen bij een onderzoek op het kruispunt Huis te Landelaan en Sit Winston Churchillaan. Van dit spoor wordt vermoed dat het om het Kanaal van Corbulo g	Rapport
4002625100	250c meter ten westen	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 6-6-2016 00:00:00 Resultaat:	
2293267100 (41904)	300c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Te Werve West Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 15-6-2010 00:00:00 Resultaat: Bureauonderzoek naar aanleiding van plannen van Rijswijk Wonen om in de wijk Te Werve West een aantal flats te vervangen voor nieuwbouw.	
4563868100	300c meter ten oosten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 20-9-2017 00:00:00	

		Resultaat:	
4571627100	300c meter ten oosten	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 1-11-2017 00:00:00 Resultaat:	
2036367100 (17303)	350c meter ten noordoosten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Brandweerlocatie Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 12-5-2006 00:00:00 Resultaat:	
2052534100 (7451)	350c meter ten noorden	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijkse Bos Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 28-9-2004 00:00:00 Resultaat: Booronderzoek en verkenning ter bepaling van de (geologische) bodemsamenstelling naar aanleiding van een te wijzigen bestemmingsplan en naar aanleiding van het voorbereiden van een PVE voor een bouwproject ter plaatse.	
3105364100	350c meter ten zuidoosten	Type onderzoek: veldkartering Toponiem: Nabij Nieuwe Hoord Rijswijk Uitvoerder: Stichting voor Bodemkartering Datum: Resultaat:	
2128497100 (18645)	400c meter ten zuiden	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Churchillaan 275 Rijswijk Uitvoerder: Archeomedia Datum: 24-8-2006 00:00:00 Resultaat:	
2882501100	400c meter ten noorden	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Paleis Nieuwburg Rijswijk Uitvoerder: H. Sarfatij Datum: Resultaat:	
4017449100	400c meter ten noordoosten	Type onderzoek: archeologische begeleiding Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Antea Group Archeologie Datum: 17-10-2016 00:00:00 Resultaat:	
4544581100	400c meter ten noordoosten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Antea Group Archeologie Datum: 24-5-2017 00:00:00 Resultaat:	
2003950100 (1472)	450c meter ten noorden	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Rijswijkse Bos Onbekend Uitvoerder: Onbekend Datum: 3-5-1995 00:00:00 Resultaat: BAGGERWERK VAARTEN	
2019868100 (1468)	450c meter ten noorden	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Van Vredenburgweg-Rijswijkse Bos (Rijksmon.) Rijswijk Uitvoerder: Onbekend Datum: 3-5-1995 00:00:00 Resultaat: BAGGERWERK VAARTEN	
2098073100 (14292)	450c meter ten westen	Type onderzoek: archeologische begeleiding Toponiem: Te Werve Onbekend Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 18-10-2005 00:00:00 Resultaat: Begeleiding van een sanering, waarbij funderingen zijn aangetroffen. Na melding door de uitvoerder is de begeleiding gestart. Datering funderingen: 18e-19e eeuw.	
2102502100 (14963)	450c meter ten zuiden	Type onderzoek: archeologische begeleiding Toponiem: Onbekend Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 5-12-2005 00:00:00 Resultaat: Bij onderhoudswerkzaamheden beschoeiingen sloot aan de Sir Winston Churchillaan werd bij verwijderen oude beschoeiingen fragment van Romeinse mijlpaal aangetroffen (bij kruising S.W. Churchillaan/Huis te Landelaan). Vanwege graafwerkzaamheden langs sloot	
2831074100	450c meter ten	Type onderzoek: indirect: archief	

	noordoosten	Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Onbekend Datum: Resultaat:	
3273204100	450c meter ten oosten	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Havenstraat Rijswijk Uitvoerder: AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie Datum: Resultaat:	
2255659100 (36673)	500c meter ten noorden	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Toponiem: Rijswijkse Bos Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 25-8-2009 00:00:00 Resultaat: Onderzoek naar aanleiding van herinrichting Rijswijkse bos en in het kader van Archeologische monumentenzorg. Bepaling waar de resten van onder andere het Huys ter Nieuburch en bijhorende tuinen liggen en wat de kwaliteit daarvan is in verband met eventuele	
2433323100 (60294)	500c meter ten oosten	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Toponiem: Havenkwartier Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 17-2-2014 00:00:00 Resultaat:	
2788875100	500c meter ten noorden	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Rijswijkse Bos Rijswijk Uitvoerder: Particulier Datum: Resultaat:	
2018060100 (1474)	550c meter ten westen	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Van Vredenburgweg 105, Huis Te Wervwe Rijswijk Uitvoerder: Onbekend Datum: 13-7-1992 00:00:00 Resultaat: GRONDWERKZAAMHEDEN, VIJVERAANLEG	
2078390100 (1471)	550c meter ten noordwesten	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Tw Werve -Voorhof Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 9-3-1996 00:00:00 Resultaat: HERINRICHTING PLANTSOEN	
2114515100 (16612)	550c meter ten noordwesten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Zwembadlocatie Rijswijk Uitvoerder: ADC ArcheoProjecten Datum: 3-4-2006 00:00:00 Resultaat: In het plangebied heeft een booronderzoek en bouwbegeleiding plaatsgevonden. Uit de resultaten bleek dat het plangebied voor het grootste deel verstoord was door de aanleg van het voormalige zwembad. De onverstoorde delen leverden in de wegcunetten en rioolsleuven geen antropogene grondsporen op. Het gebied is vrijgegeven voor verdere ontwikkeling. Er zijn geen vondsten aangetroffen, zodat een vondstmelding niet noodzakelijk was.	Rapport
2882518100	550c meter ten noordwesten	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Kasteel Te Werve Rijswijk Uitvoerder: H. Sarfatij Datum: Resultaat:	
4004075100	550c meter ten noordoosten	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 1-6-2016 00:00:00 Resultaat:	
4037934100	550c meter ten zuiden	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Bureau voor Archeologie Datum: 11-3-2017 00:00:00 Resultaat:	
2120185100 (17478)	600c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: opgraving Toponiem: Sir Winston Churchillaan/Huis Te Landelaan Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 29-5-2006 00:00:00 Resultaat:	
3286173100	600c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: baggerwerkzaamheden Toponiem: Hoek S.W. Churchillaan En Huis Te Landelaan Rijswijk	

		Uitvoerder: J.M. Koot Datum: Resultaat:	
2445100100 (61773)	650c meter ten oosten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Landtong Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 5-11-2013 00:00:00 Resultaat: Booronderzoek om te bepalen of er duinafzettingen in de ondergrond van het onderzoeksgebied liggen, hoe diep deze liggen en wat de aard daarvan is.	Rapport
2815685100	650c meter ten westen	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Te Werve Rijswijk Uitvoerder: Particulier Datum: Resultaat:	
3101581100	650c meter ten westen	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Te Werve Rijswijk Uitvoerder: Particulier Datum: Resultaat:	
2105484100 (15371)	700c meter ten noordwesten	Type onderzoek: archeologische begeleiding Toponiem: Van Vredenburgweg 70 Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 6-1-2006 00:00:00 Resultaat: De woning wordt uitgebreid met een kelder aan noordzijde van het pand. Oppervlakte nieuwbouw bedraagt circa 53 m2. Ontgravingsdiepte bedraagt maximaal 3,40 m - mv (circa 2,40 m - NAP). Hoge verwachtingswaarde voor locatie. Voorafgaand aan de bouw worden e	
2684498100	700c meter ten noorden	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Archeologisch Onderzoek Leiden BV Datum: 29-6-2015 00:00:00 Resultaat: Op basis van het bureau- en booronderzoek is een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld die aangeeft dat op twee niveaus archeologische resten in het plangebied aanwezig kunnen zijn. De gebruikelijke vervolgstap binnen de AMZ-cyclus zou zij	Rapport Rapport2
3105389100	700c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: indirect: onbepaald Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Particulier Datum: Resultaat:	
2054146100 (7877)	750c meter ten noordoosten	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Toponiem: Vliethaven Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 4-11-2004 00:00:00 Resultaat: Aanleg van twee tot drie proefsleuven met name om te bepalen of er zich resten van verkaveling uit de Romeinse tijd en de late Middeleeuwen bevinden of andere archeologica uit die tijd. Vervolg op onderzoeksmelding 7728.	
2194130100 (28048)	750c meter ten noordwesten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Vredenburg Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 8-4-2008 00:00:00 Resultaat: Ongeveer 50 boringen op het sportpark Vredenburg t.b.v. een inventariserend onderzoek naar aanleiding van de herstructurering van het Sportpark en de aanleg van een waterberging.	Rapport
2249121100 (35792)	750c meter ten noordwesten	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 13-7-2009 00:00:00 Resultaat:	Rapport
2325018100 (46161)	750c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: P.C. Boutenslaan Rijswijk Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 26-4-2011 00:00:00 Resultaat: Coördinaten: - Datum einde onderzoek: - Projectmedewerkers: - Complextype(n): - Datering: - Diversen: Vervolgonderzoek	Rapport
4043069100	750c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijk	

		Uitvoerder: Aeres Milieu Datum: 20-4-2017 00:00:00 Resultaat:	
2087592100 (7728)	800c meter ten oosten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Zandvliet Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 22-10-2004 00:00:00 Resultaat: Booronderzoek en daarna eventueel proefsleuven op voormalige gemeentewerf. Mogelijk Romeinse verkaveling en (heel) misschien gracht van Corbulo en Romeinse weg.	
2390572100 (54784)	800c meter ten zuidoosten	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Toponiem: Patentlaan 2, Rijswijk Rijswijk Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 11-12-2012 00:00:00 Resultaat: Opdrachtgever: European Patent Office - Coördinaten: 83011/ 450727 - Datum einde veldonderzoek: 13-12-2012 - Projectmedewerkers: drs. I.R.P.M. Briels, W.J. Koopman, N.L.A. Conradi MA - Complextype(n): NX - Datering: NT - Diversen: Briels, I.R.P.M, Plangeb Selectieadvies volgt nog.	Rapport
2709397100	800c meter ten oosten	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Plaspoelenschaapweipolder Rijswijk Uitvoerder: Particulier Datum: Resultaat:	
3105372100	800c meter ten noorden	Type onderzoek: graafwerkzaamheden Toponiem: Van Vredenburgweg Rijswijk Uitvoerder: Particulier Datum: Resultaat:	
2344629100 (48807)	850c meter ten zuidoosten	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 11-10-2011 00:00:00 Resultaat: Bureauonderzoek van terrein Europees Octrooibureau naar aanleiding van bouwplannen	Rapport
2356577100 (50378)	850c meter ten zuidoosten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Epo Te Rijswijk Rijswijk Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 2-2-2012 00:00:00 Resultaat: Opdrachtgever: European Patent Office - Coördinaten: 83 068 / 450 714. - Datum einde onderzoek: 03-02-2012 - Projectmedewerkers: R. Timmerman - Complextype(n): NX, xxx - Datering: IJZ-ROM, NEO - Diversen: Coppens, C.F.H., European Patent Office Project Loca Er dient archeologisch vervolgonderzoek plaats te vinden in de vorm van een karterend booronderzoek en proefsleuven bij bodemingrepen dieper dan 1 m -NAP	Rapport
2416087100 (58089)	850c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 27-8-2013 00:00:00 Resultaat: geen vondsten Voorkomen bodemingrepen dieper dan 0,5 m boven 2 herkende archeologische niveau's	Rapport
4009876100	850c meter ten zuiden	Type onderzoek: archeologische begeleiding Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 30-3-2016 00:00:00 Resultaat:	
4543925100	850c meter ten noordoosten	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Antea Group Archeologie Datum: 15-5-2017 00:00:00 Resultaat:	
2001730100 (1476)	900c meter ten noorden	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Van Vredenburgweg Rijswijk Uitvoerder: Onbekend Datum: 1-5-1989 00:00:00 Resultaat: SLOOP EN WONINGBOUW	
2047804100	900c meter ten	Type onderzoek: booronderzoek	

(6414)	zuidwesten	Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 1-2-2004 00:00:00 Resultaat: Kaartblad: 30G - Coördinaten: - Toponiem: Johan Braakensieklaan; Ter Werve - Gemeente: Rijswijk - Provincie: Zuid-Holland - Type onderzoek: booronderzoek - Aanvang: 02-2004 - Beeindiging: 02-2004 - Geschatte duur: - Onderzoeker(s): - Motief: bouwwerkzaamh Bureau Monumentenzorg en Archeologie Gemeente Rijswijk 2004: In het plangebied zijn twee niveaus aanwezig waarop archeologische vondsten te verwachten zijn: 1) De top laag van de Afzettingen van Duinkerke I. Hiervoor wordt een proefsleuvenonderzoek aangeraden. 2) De top laag van de Afzettingen van Calais. Tijdens het booronderzoek is een zandkop aangetroffen. Er zijn geen indicaties voor archeologische resten aangetroffen. Aanbevolen wordt om tijdens de tweede fase van de aanleg van de bouwput een (aanvullend verkennend) archeologisch onderzoek uit te voeren. Ingeval van positief resultaat zal vervolgens meteen tot een opgraving kunnen worden overgegaan. Literatuur: Dorenbos, O. en J.M. Koot, 2004: Archeologisch verkennend onderzoek Johan Braakensielaan. Rijswijkse Archeologische Rapporten nummer 1.	
2102073100 (14893)	900c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek Toponiem: Braakensieklaan Onbekend Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 5-12-2005 00:00:00 Resultaat:	
3105445100	900c meter ten noordwesten	Type onderzoek: opgraving Toponiem: Julianapark Rijswijk Uitvoerder: Particulier Datum: Resultaat:	
3992120100	900c meter ten noordwesten	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 1-3-2016 00:00:00 Resultaat:	
3992891100	900c meter ten noordwesten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: IDDS Archeologie B.V. Datum: 23-3-2016 00:00:00 Resultaat: Het veldonderzoek heeft uitgewezen dat het bodemopbouw in het plangebied vrijwel intact is. Dit geldt voor zowel het bebouwde deel als de parkeerplaats. Archeologische resten mogen worden verwacht direct onder de hunezuilen bouwvoor. Sporen van bewoning en I	Rapport Rapport2
4016890100	900c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 4-10-2016 00:00:00 Resultaat:	
2293137100 (41909)	950c meter ten noordwesten	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Juliaalaantje 50 Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 15-6-2010 00:00:00 Resultaat: Bureauonderzoek naar aanleiding van uitbreidingsplannen van het streekdierentehuis aan het Juliaalaantje 50 door nieuwbouw direct ten zuiden van het huidige streekdierentehuis.	
2788867100	950c meter ten noordwesten	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Juliaalaantje Rijswijk Uitvoerder: J.M. Koot Datum: Resultaat:	
3181934100	950c meter ten noorden	Type onderzoek: opgraving Toponiem: Van Vredenburgweg Pax Rijswijk Uitvoerder: Archeologische Werkgroep Datum: Resultaat:	
4039076100	950c meter ten westen	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 5-10-2016 00:00:00 Resultaat:	
2003350100 (1457)	1000c meter ten noorden	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Julianap.DI.A Ook 30G/82.30-452.40 Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk	

		Datum: 1-3-1993 00:00:00 Resultaat: HERINRICHTING PARK	
2024192100 (1461)	1000c meter ten noorden	Type onderzoek: onbekend Toponiem: Julianapark Deel A Rijswijk Uitvoerder: Onbekend Datum: 1-3-1993 00:00:00 Resultaat: HERINRICHTING PARK	
2037500100 (4343)	1000c meter ten zuidwesten	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 13-1-1992 00:00:00 Resultaat: Veldverkenning en waarderend archeologisch onderzoek naar aanleiding van de aanleg van een spoortunnel en een tweede spoor in het NS-trace Rijswijk. - - Literatuur: - Asmussen, P.S.G., 1992: Rijswijk, Archeologisch onderzoek t.b.v. de spoorverdubbeling RAAP, 1993: Vervolgonderzoek aan weerszijden van de spoorbaan ter hoogte van het Wilhelminapark en op de strandwal langs de Van Vredenburgweg. Archeologisch toezicht (verrichten van waarnemingen) bij de aanleg van een waterleiding langs het spoor en bij werkzaamheden in de westelijke kop van de Plaspoelpolder, net ten zuiden van de Churchillaan; mogelijke locaties met sporen van de Corbulo-gracht. In het totaal werd op 9 locaties onderzoek verricht. Bij het Wilhelminapark zijn bewoningssporen uit de Romeinse tijd aangetroffen.	
2048647100 (6609)	1000c meter ten noorden	Type onderzoek: booronderzoek Toponiem: Rijswijk Uitvoerder: Gemeente Rijswijk Datum: 28-5-2004 00:00:00 Resultaat: Kaartblad: 30G - Coördinaten: 82.500/452.300 - Toponiem: Onderwatershof (bejaardencentrum) - Gemeente: Rijswijk - Provincie: Zuid-Holland - Type onderzoek: booronderzoek - Aanvang: 01-06-2004 - Beeindiging: - Geschatte duur: 4 weken - Onderzoeker(s): J.M	
2831600100	1000c meter ten noorden	Type onderzoek: indirect: literatuur Toponiem: Den Burgh Wassenaar Uitvoerder: Onbekend Datum: Resultaat:	
2979338100	1000c meter ten westen	Type onderzoek: graafwerkzaamheden Toponiem: Huis Te Landeschool Rijswijk Uitvoerder: AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie Datum: Resultaat:	

Bijlage 4 Vondstmeldingen

Zaaknummer (Waarnemingsnr.)	Locatie t.o.v. plangebied	Omschrijving
2349498100 (433948)	200 meter ten zuidwesten	<i>Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd :</i> - fragment van roodbakkend geglazuurd aardewerk <i>Nieuwe tijd :</i> - fragment van een keramische kleipijp - fragment van roodbakkend geglazuurd aardewerk - fragment van roodbakkend geglazuurd aardewerk - 4 fragmenten van keramische bloembakken/bloempotten/tuinbakken - fragment van een geglazuurde steengoed mineraalwaterfles
2435016100	250 meter ten zuiden	<i>Romeinse tijd :</i> - gracht
3105364100 (24161)	350 meter ten zuidoosten	<i>Romeinse tijd :</i> - fragmenten van terra sigillata - handgevormd aardewerk - fragmenten van ruwwandig gedraaid aardewerk - fragmenten van geverfd aardewerk
2882501100	400 meter ten noorden	<i>Nieuwe tijd :</i>
2831074100 (24107)	450 meter ten noordoosten	<i>Romeinse tijd :</i> - fragmenten van gedraaid aardewerk - fragmenten van dakpannen - fragment van een tubulus/verwarmingsbuis
3273204100 (120803)	450 meter ten oosten	<i>Romeinse tijd :</i> - 87 fragmenten van gedraaid aardewerk
2788875100 (17266)	500 meter ten noorden	<i>Late Middeleeuwen :</i> - fragment van een geelwitbakkend Pingsdorf aardewerk tuitpot
2114515100 (418027)	550 meter ten noordwesten	<i>Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd :</i> - 3 fragmenten van roodbakkend geglazuurd aardewerk
2882518100	550 meter ten noordwesten	<i>Late Middeleeuwen :</i>

